

Vybraná témata z forenzní psychologie

Mgr. Eva Vášová, Ph.D.

Organizační pokyny – témata seminářů

- 27.9.
 - úvod do FP, historie, dělení
 - kriminalistická psychologie
 - očitá svědectví, problematika výslechu
 - rozsudky, soudně znalecká činnost
- 11.10.
 - Vězeňská psychologie, Resocializace
 - Problematika násilí, Zuřivec
 - Kriminální styly myšlení
 - (sexualita žen ve VT?)
- 25.10.
 - Psychopatologie v kontextu duševního onemocnění
 - Ochranné léčby
- 8.11.
 - Sexuálně motivovaná trestná činnost, problematika parafilí
- 22.11.
 - Viktimologie, Domácí násilí, Bílý kruh bezpečí (blok s hosty, jiná učebna?)
- 6.12.
 - volba tématu dle zájmu studentů (kyberkriminalita?) , skupinové prezentace, (soudy?)

Organizační pokyny – jak bude probíhat výuka

16:00 – 17:40

18:00 – 19:40

nebo

16:00 – 19:20

Organizační pokyny – jak bude probíhat výuka

- **Diskuze, brainstorming**
- Otázky na Vás jako podněty k zamyšlení
- Teoretické zakotvení
- Modelové situace
- Nácviky
- Kazuistiky

Setkáme se s tématy násilí, sexuální násilí. Pokud by to na vás bylo moc, můžete např. odejít z učebny.

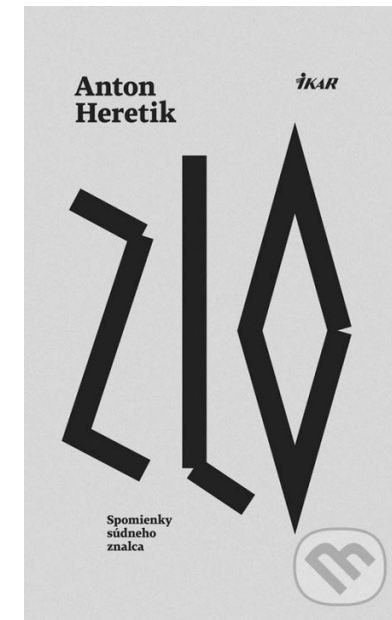
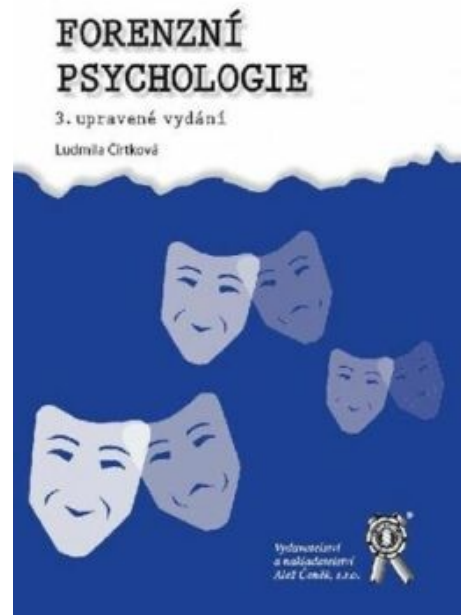
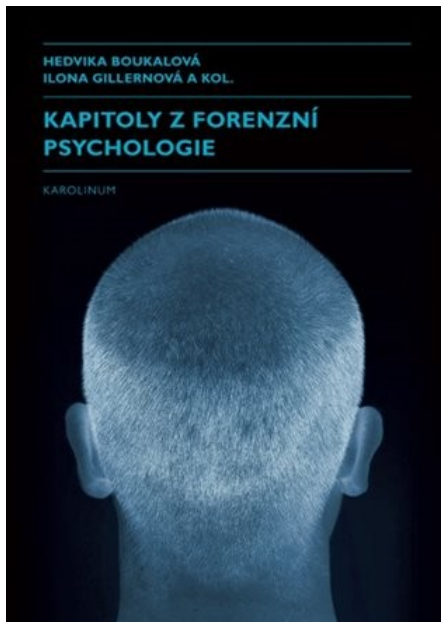
Organizační pokyny – témata seminářů

- 1 povolená neomluvená absence (1 blok)
- Aktivní účast ve výuce (diskuze, seminární úkoly)
- Návštěva soudu jednoho bloku (+ krátká reflexe)

- Kolokvium (musí být propojeno s psychologií, uvítám vlastní pohled, screenshoty, ...)
 - Hate speech (politika, volby na slovensku, LGBTQ, ...)
 - Výměna intimních fotografií jako platidlo na škole (pozor na ohlašovací povinnost)
 - Kyberkriminalita cílená na mladé lidi (TikTok), případně další podvody
 - Techniky phishingu
 - Pachatelé a oběti u přestupků
 - Postoje veřejnosti ke kontroverznímu tématu (pedofilie?)
 - Argumenty proti zavedení istanbulske úmluvy (psychologický pohled)
 - Další témata po domluvě, prosím o konkrétní témata, kde je možné prakticky mapovat
 - (Analýza postavy v dokumentu, filmu, postavy)

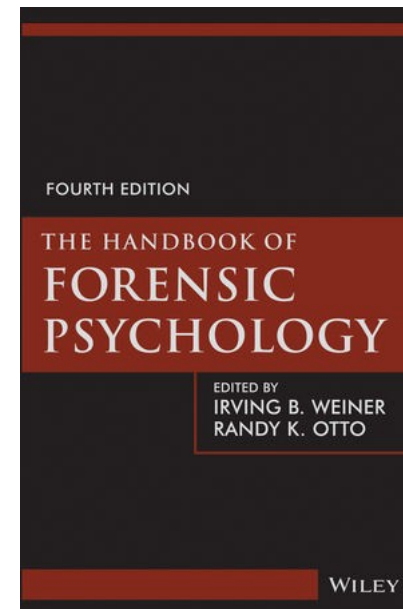
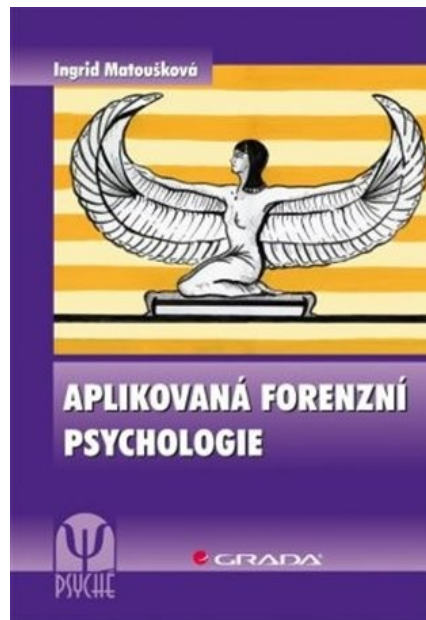
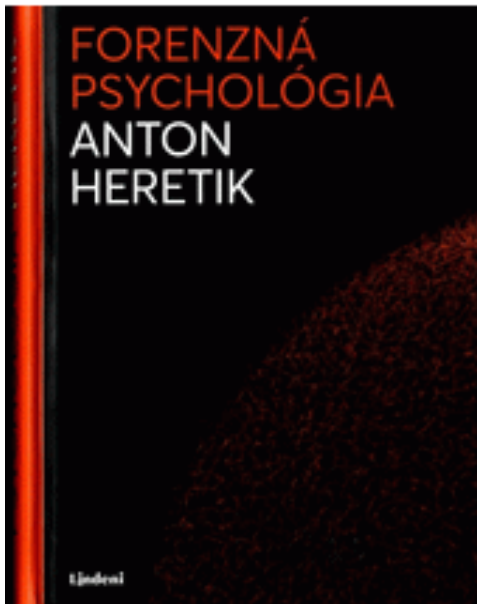
Literatura

- Boukalová, H., & Gillernová, I. (2020). Kapitoly z forenzní psychologie (vydání první). Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum.
- Čírtková, L. (2013). Forenzní psychologie (3. upravené vydání). Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.
- Heretik, A. (2015). Zlo.

Literatura

- Heretik, A. (2019). Forezní psychol6gia (4. upravené vydání) Lindeni, Albatros Media. Bratislava
- Matoušková, I. (2013). Aplikovaná forezní psychologie (1. vyd.). Grada.
- Weiner, I. B., & In Otto, R. K. (2013). The handbook of forensic psychology.

Témata dnešního semináře

Historie forenzní psychologie

Předmět forenzní psychologie

Forenzně psychologické disciplíny

Psychologie a trestní právo

Etické aspekty forenzní psychologie

Soudně znalecká činnost

Pro začátek...

1. Co jste o forezní psychologii zatím slyšeli?
2. Kdo je to forezní psycholog?
3. Měl by mít nějaké osobnostní charakteristiky?
4. Jaká je náplň práce forezního psychologa?
5. Jakou máte profesní zkušenost s touto oblastí? (stáže, semináře, přednášky)
6. Co vás nejvíc zajímá z oblasti FP?
7. Jak podle vás vypadá typický kriminálník?
8. Jaký je rozdíl mezi kriminalistikou a kriminologií?

Co za tím může být, že někdo spáchá
TČ?

Co za tím může být, že někdo spáchá TČ?

- Drogy
- Chudoba
- Studijní problémy
- Počínající duševní onemocnění
- Pomsta
- Láska
- Šikana
- Počínající deprese
- Výchovné problémy
- ...

- Není 1 příčina
- Otázka motivace

K nápadům psát DP z forenzní psychologie

- Myšlení
- Paměť
- Pozornost
- Emoce
- Osobnost
- Motivace
- ...
- Oběť
- Pachatel
- Vyšetřovatel
- Soudce
- Vyšetřování
- Trest
- ...
- Deliktově-specifický přístup
 - Vybrat si např. 1 delikt
- Kriminální myšlení
- O vrazích víme dost, volba něčeho, co se nás týká víc (kyberkriminalita, přestupky)

Historie forenzní psychologie

Antika

- Hippokrates (460 – 377 př. n. l.) – 7 skupin duševního onemocnění
 - Phrentis, mánie, melancholie, epilepsie, hysterie, **skýtská choroba (perverze)**
- Platón (425 – 347 př. n. l.) nadpřirozené (božské) a přirozené (tělesné) choroby
 - (dualita se používá i dnes)
- Domitius Ulpianus (170 – 228 př. n. l.)
 - římské právo
 - **„duševně nemocný člověk není zodpovědný za svoje činy“**
- V Justiniánův kodex určuje 6 nemocí podmiňující trestní nezodpovědnost

Středověk

- Duševní onemocnění = posedlý
- „**Duševně nemocný a zločinec mají společný osud - řetěz a celu**“.
(Dobrotka, 1969, s. 129)
- Kladivo na čarodějnice – popsané metody **exorcismu**, ty se uplatňovaly u duševně nemocných.
- Naše území – poslední upálení konec 17. století.
- Tortura (právo útrpné) v Rakousku zrušena až 1776.

Tortura

Středověk

- Existovaly útulky pro duševně choré. Tolerováni byli „boží blázni“, tedy duševně nemocní neagresivní jedinci.
- Foucault (1993) uvádí, že častější, než exorcismus, bylo exkomunikování ze společnosti. Naráží na vznik detenčních ústavů – reakce společnosti na nepřizpůsobivé.
- Philippe Pinel
 - uvádí se jako zakladatel psychiatrie (1793)
 - vysvobodil duševně choré z okovů, vytvořil jim důstojné podmínky, bezdůvodně držené v ústavech propustil

Renesance a osvícenství

- Kriminolog C. Beccario
 - „O zločinech a trestech“ (1764) – zločin nezpůsobí posednutí, ale chudoba, nevědomost a egoismus.
 - Svobodná vůle, cílem je vyhnout se bolesti a získat slast
- Philippe Pinel
 - uvádí se jako zakladatel psychiatrie (1793)
 - vysvobodil duševně choré z okovů, vytvořil jim důstojné podmínky, bezdůvodně držené v ústavech propustil
 - Zavedl léčebné postupy

Richard von Krafft-Ebing

- Základy kriminální psychologie (1872)
- Psychopathia sexualis 1886
 - Tehdy rozporuplné reakce – přínos, vysvětlení, ale někteří si to vykládali jako „ospravedlňování perverzí“
- Soudní znalec

Hans Gross

- Zakladatel kriminalistiky
- Příručka pro vyšetřující soudce
- „*Kriminalpsychologie*“ (1896)
 - soudci musí znát nejen právo, ale také mít psychologické znalosti
- často začleňován do vývoje české forenzní psychologie (1902- 1904 přednášel v Praze)
- forenzní psychologie zažívá značný rozvoj díky publikacím z oblasti kriminologie a kriminalistiky, ale i samotné forenzní psychologie.

Cesare Lombroso

- „Člověk zločinný“ (1876)
- Kriminolog
- Frenologie
- Zločinci přece „musí“ být jiní, než my, co nic nepácháme.
- Teorie ROZENÉHO zločince, chyba přírody – odstraníme to lobotomií
- „změřit, zvážit, pověsit“

- Jak podle vás vypadá typický zločinec?

Jack Unterweger

Profilování

- Existuje jeden profil osobnosti typický pro pachatele?

Jak vypadá typický pachatel (pachatelka?)...

- Násilné trestné činnosti
- Sexuálně motivované trestné činnosti
- Krádeže
- Organizovaného zločinu
- Majetkové TČ
- Hospodářské TČ (padělatel peněz, zpronevěra)
- Počítačová kriminalita
- Dotačního podvodu
- Válečného zločinu
- Extremistické trestné činnosti
- Distribuce drog
- Krádeže aut

- Dlouhou dobu :
- „Jak si akademici myslí, že vypadá pachatel“
- „Jak si akademici myslí, že přemýšlí pachatel“

Diplomová práce

- Student bude porovnávat výsledky testů osobnosti u 2 skupin

1. Odsouzení za násilnou trestnou činnost

2. KS studenti VŠ v humanitním oboru

Sehnal do každé skupiny 100 respondentů

- Akademik: „Proč to dělá?“
- Kriminálník: „Co z toho budu mít?“
- Dobré je hledat v rámci konkrétních deliktů

Jak přemýšlí pachatel...

- Krádeže aut
- Padělatel bankovek
- Prodej drog (např. marihuana)
- Krácení daní
- Stalker
- Sex offender

Aktivita ve skupinách „jak by na to šli?“

5 základních typů pachatelů (Čírtková, 1998)

- **Socializovaný typ** – Jedinec, který spadá do této kategorie, se z hlediska myšlenkových pochodů, prožívání, primárních a sekundárních potřeb, svědomí atd. **nijak neliší od většiny lidí**. To, že spáchal trestný čin, bylo ojedinělé a měl k tomu náležitý motiv (špatná sociální situace, tlak okolí, atp.) S tímto typem pachatele není obtížné navázat kontakt, ani s ním komunikovat.
- **Neurotický typ** – V osobnosti pachatele se vyskytují větší či menší neurotické poruchy (zvýšená úzkostnost, dráždivá slabost, neurovegetativní poruchy, depresivní ladění, atp.). Motivací pachatele bývají nevyřešené emocionální konflikty a to nejčastěji v rodině. Typický pachatel je mladého věku, z materiálně zajištěné rodiny. Trestná činnost je zpravidla protestem proti rodině (reakce na přehlížení otcem, matčina dominance, pocit viny, atp.) Při komunikaci s tímto pachatelem je nutná pozitivní atmosféra.
- **Psychopatický typ** - Takovýto pachatel je charakteristický nepřehlédnutelnými zvláštními způsoby chování a jednání. Psychopatie je označována za trvalou **odchylku osobnosti**. Nejčastěji se vyskytuje porucha disociální. Také osobám s emočně nestabilní, histriónskou, schizoidní a smíšenou poruchou osobnosti je přičítán větší počet trestných činů
- **Mentálně nedostačující typ** – Osobnost tohoto pachatele se vyznačuje nízkou inteligencí. Jeho rozumové schopnosti jsou v pásmu nižším, než je průměr. Jeho osobnost je primitivní a tomu odpovídá i jeho trestná činnost. Nebývá promyšlená, je jednoduchá a přímočará. Rozpoznat takového pachatele je snadné. Používá omezenou slovní zásobu, jednoduché věty, často není schopen verbalizovat vlastní pohnutky.
- **Psychotický typ** –Jde o pachatele, který v době spáchání trestného činu trpěl **duševní poruchou**. Takovýto trestný čin bývá obvykle nápadný svou nesrozumitelností až bizarností pro ostatní a také motivace bývá nepochopitelná. Takový pachatel, prokáže-li se jeho nepřičetnost na základě znaleckého posudku, bývá vyviněn.

1893

- James McKeen Cattell (1893)
 - Vliv sugesce
 - „Bezohledný vyšetřovatel může zdiskreditovat pravdivé výpovědi svědka Istivě vybranými otázkami. Porota, nebo aspoň soudce, by měli vědět, do jaké míry jsou chyby ve vzpomínkách normální a jak se liší za různých podmínek“

19. století

- Albert von Schrenck-Notzing (1896, 1897)
 - aplikace sugesce na soudní proces , média
 - je v Guinnessově knize rekordů zaznamenán jako první forenzní psycholog. Bylo to poprvé, kdy svědčil u soudu psycholog.
 - Vypracoval své experimentální studie v ústavu vedeném W. Wundtem (Německo).
 - Případ muže obviněného z vraždy tří žen. Měsíc před soudem byla kauza probírána v tisku (bulvárním způsobem). U soudu tvrdil, že někteří svědci nedokáží rozlišit mezi tím, co ve skutečnosti viděli, a tím, co si již přečetli v tisku. Stejně tak svědčil o tom, jak by rozhodování porotců mohlo být ovlivněno předběžnou publicitou.
 - dnes jsou vidět dalekosáhlé efekty této práce, protože advokáti někdy usilují o „změnu místa konání“ s odůvodněním, že jejich klienti nemohou dosáhnout spravedlivého procesu, protože skupina potenciálních porotců byla poskvrněna propagační přípravou před soudem.

Myslíte si, že mají média na rozhodování soudce vliv ještě dnes?

Jak může ovlivnit soudce medializace případů?

Jak porotu (v zahraničí)?

Jak je ovlivněna veřejnost?

Jaká kauza ve vás osobně vyvolala emoce? Jaké?

(téma k DP)

Myslíte si, že mají média na rozhodování soudce vliv ještě dnes?

Úterý 12. října 2021, svátek má Marcel

Aktivovat Premium za 1 Kč

Přihlásit

iDNES.cz / ZPRAVODAJSTVÍ

Domácí Zahraničí Krimi Kraje Ekonomika Kultura Finance Volby

Plzeň

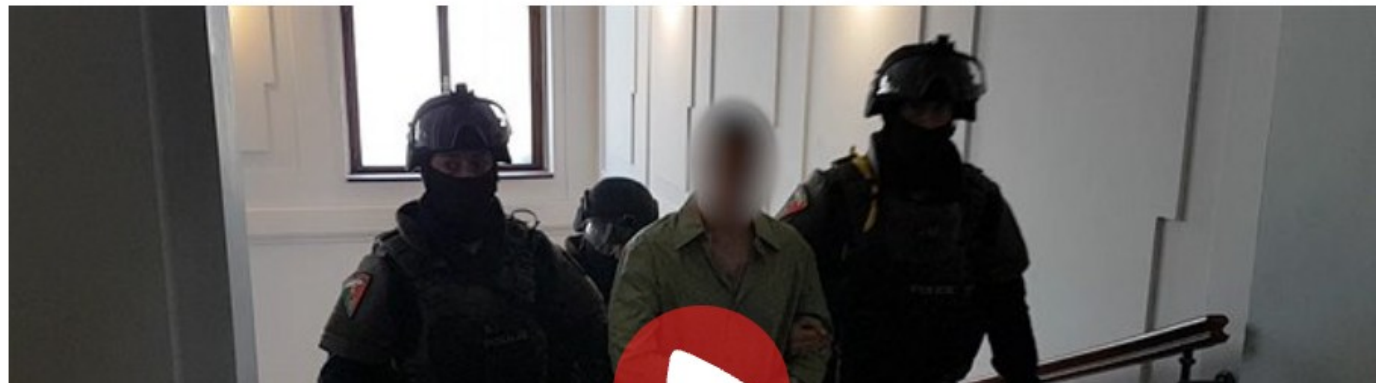
Zprávy Sport Tipy na výlet Jízdní řády MHD Firmy Práce Zdraví IT: No Limits Volby v kraji

Schizofrenik, který vraždil mačetou, jde do detence. Před činem trpěl bludy

23. května 2019 9:41

David K., který podle vyšetřovatelů loni v prosinci v Plzni brutálně zavraždil mačetou mladistvého chlapce, půjde do zabezpečovací detence. Pravomocně tak rozhodl krajský soud. Násilník, jehož trestní stíhání bylo letos v dubnu zastaveno kvůli nepřičetnosti, podle znalců trpí schizofrenií.

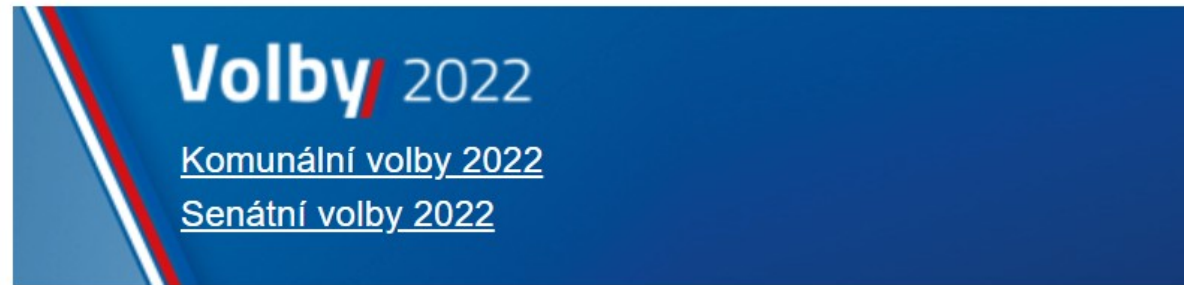

Myslíte si, že mají média na rozhodování soudce vliv ještě dnes?

Myslíte si, že mají na rozhodování soudce vliv

iROZHLAS

Skončil první den soudu s Babišem. ‚V životě jsem nic neukradl,‘ hájil se expremiér

V devět hodin ráno začal dlouho očekávaný soud v kauze Čapí
bnízdo. V prvním dni došlo na obhajobu obou obžalovaných

19. století

- James McKeen Cattell
 - Wundtův asistent, ovlivněn Galtonem
 - 4 otázky, které položil 56 VŠ studentům, 30 sekund na odpověď (1893)

- (krátká aktivita na 30 sekund - zkuste si sami odpovědět ↓)

30 sekund

- Ztrácejí na podzim listy dříve kaštany nebo duby?
- Stojí koně v poli proti větru hlavou nebo ocasem ?
- Jakým směrem jsou natočená semena ze středu jablka?
- Jaké bylo počasí před týdnem touto dobou?

- Odpovědi nepřesné, rovnoměrně rozložené např. na všechny druhy počasí, které jsou možné na začátku března
- Jistá odpověď i když nepravdivá
- Nejistá odpověď i když pravdivá
- Experiment poté replikoval Alfred Binet (1900) ve Francii

Vznik soudů pro mladistvé (1899, Chicago)

- Jaké jsou podle vás rozdíly mezi dospělým a mladistvým pachatelem násilné TČ?
- Proč s mladistvými zacházet jinak?

Vznik soudů pro mladistvé (1899, Chicago)

- Soudy pro mladistvé byly hybridem mezi civilním a trestním právem
- (civilní soudy: např. výzkumy vizuálního vnímání v oblasti reklamy)
- Mladiství pachatelé násilné TČ se liší od pachatelů dospělých, proto potřebují speciální soud
- psychologové a další odborníci v oblasti duševního zdraví mohli pomohli soudu lépe porozumět mladistvým pachatelům a vymyslet vhodné reakce (tresty a nápravu)

Přelom 20. století

vývoj forenzní psychologie byl pomalý

- Aplikovaná psychologie nebyla tak atraktivní, jako výzkumná
- Jednalo se spíše o psychodiagnostické testování
- Aplikovaní psychologové - 60% žen

- Zastavení zkoumání v době války
- Doba, kdy Wundt vyškolil pracovníky ve své laboratoři a obával se aplikace psychologických poznatků do praxe, dokud nebude proveden dostatečný výzkum.

- Jeho student Hugo Munsterberg to ale moc nerespektoval...

Hugo Munsterberg

- Vázaly se k němu kritické postoje z odborné veřejnosti (rozchází se s CZ Wiki)
- Odborník tzv. „na všechno“ (reklama, vzdělávání, právo, hudba,...)
- Vyjadřoval se spíše do populárních časopisů (kolegové to nazývali nedělní přílohy) a s empirickým ověřováním se moc nezatěžoval.
- Propagoval často rodné Německo – to jej odcizovalo s přibližující se 1. světovou válkou.
- „žlutá psychologie“ – narážka na tehdejší nepřesnou žlutou žurnalistiku
- „psycholog může být spokojeným se sestavením poroty tehdy, když jsou z ní vyloučeny ženy“ 1914
- Zemřel na infarkt 1916 při přednášce v púlce své věty.

William Stern (1901)

- doktorát pod Ebbinghausem, inspirován experimenty Cattella a Bineta
- Provedl „experiment realitou“ s kriminalistou Litzem
 - Falešná hádka na přednášce mezi dvěma studenty kvůli vědecké kontroverzi. Hádka se stupňovala, až jeden ze studentů vytáhl zbraň.
 - poté Stern zasáhl a studenti podali písemnou i ústní zprávu ohledně sporu. Jak to dopadlo?
 - Počet chyb na jednotlivce 4 – 12
 - Nesrovnalosti rostly v druhé polovině scénáře
 - Afektivní reakce brání přesnému pozorování a spolehlivému vzpomínání.
- Stern byl spíše teoretik, ale časem si uvědomil důležitost přesahu výzkumu do praxe.
- 1939 – zdůraznil, že výpovědi svědků nemusí být záměrně zfalšované
„Subjektivní upřímnost nezaručuje objektivní pravdivost“

- 1909 Klinická psycholožka Grace M. Fernaldová s psychiatrem W. Healyem – klinika pro mladistvé pachatele
- 1911 Karl Marbe
 - 1. německý psychologický posudek u soudu Případ sexuálního napadení, posuzoval otázku svědectví dětí
 - Dívky obvinily učitele ze sexuálního oběžování.
 - Prohlášení dívek označil za nespolehlivá a učitel byl zproštěn obvinění.
- 1912 – 1. dohledatelný znalecký posudek v civilním právu (nehoda vlaku): vliv alkoholu na duševní stav inženýra a reakční dobu při brždění
- 1913 První psychologové v nápravném zařízení, v ženské polepšovně.
 - Náplň práce psychologa
 - IQ testy (slabomyslný = potenciální zločinec)
 - Zařazení vězňů, vytváření programů zacházení
- 1916 – Psychopatická laboratoř na policejním oddělení v NY pro vyšetřování osob, které čekal soud (na vyšetření bylo málo času, protože osoby ten den čekal soud)
- 1918 První vězeňský klasifikační systém, První „nápravný“ psycholog na plný úvazek

1912 - Goddard

- Student Stanlyho Halla
- Testoval IQ u immigrantů, duševně chorých, odsouzených a mladistvých delikventů.
- „Rodina Kallikak: Studie dědičnosti slabé mysli“ (1912)
 - Kvůli jeho tvrzení, že mají tyto osoby duševní predispozice k antisociálnímu chování, byly jedinci sterilizováni, vězněni a nebyl jim umožněn volný pohyb po svobodě.

1912 - Goddard

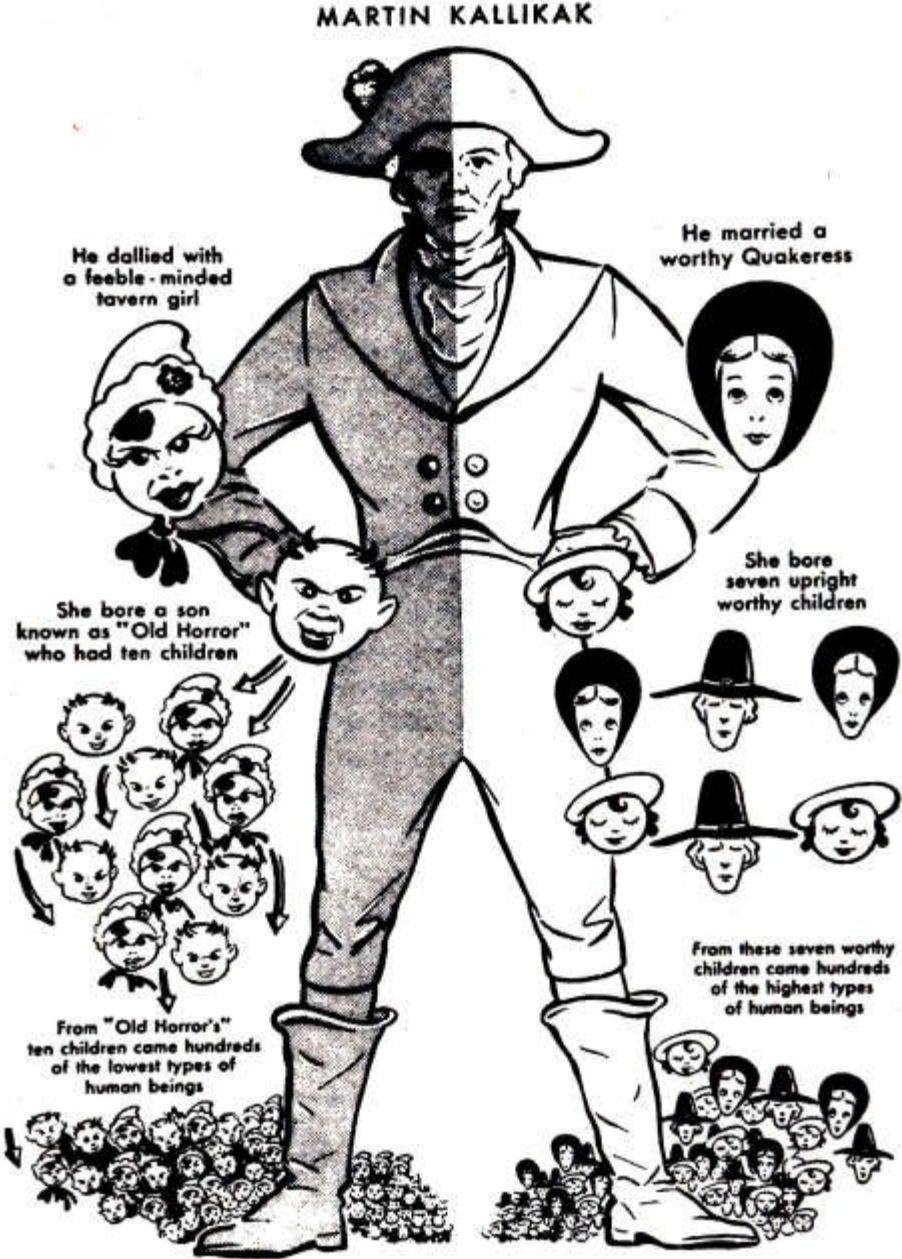

Figure 13.4
The "effects" of good and bad heredity on the descendants of Martin Kallikak

1912 – Goddard, The Kallikak Family

1913

- Ernst Wagner
- Masová vražda (žena a 4 děti, následně požáry, střelba – 20 osob, 9 zemřelo)
- dg. Paranoia – 1. nevinný ve Württembersku z důvodu nepřítetnosti

1913

- Ernst Wagner
- učitel

1921 civilní soudy

- Soudy výzkumy vizuálního vnímání v oblasti reklamy: Coca cola vs. Chero cola
- **Více psychologické, tedy bezpečnější než „lékařské“ posuzování**

Nejčastější témata: vliv médií, svědci, porota, vliv pornografie na mladistvé, vliv vzdělávacích postupů na děti, vliv reklamy

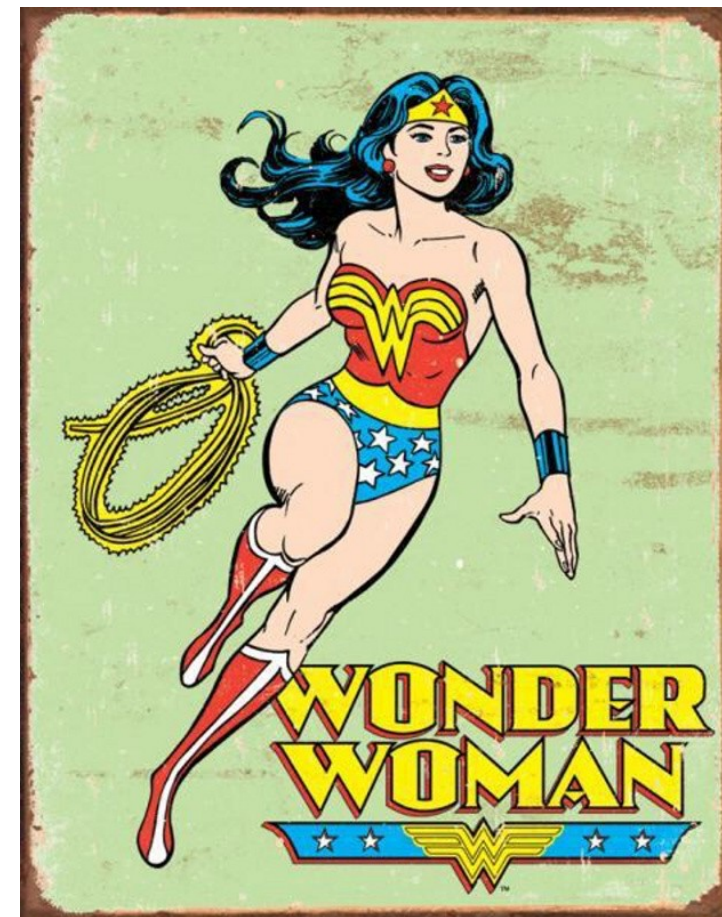

Co mají společného?

Detektor lži

Wonder Woman

William Marston 1922

- Právník a psycholog (na psy. se soustředil více)
- Test systolického krevního tlaku – základní poznatek k polygrafu
- Polygraf, detektor lži vytvořil **Leonarde Keeler**
- Znalecké posudky u soudu
- Výzkumy poroty (přesnější jsou písemné výpovědi než ústní, ženské porotkyně pečlivější)
- Zajímavost – žena chce být také spojena se silou, ne jen se submisí a něžností (1943)
- Autor Wonder Woman

PROFESSOR MARSTON
AND THE
WONDER WOMEN

1940

Do roku 1940 měla odborná veřejnost s tím, že znalec ohledně duševního zdraví musí mít jen lékařský titul (což psycholog nemá)

Soud ale rozhodl, že odborníka neurčuje titul, ale rozsah znalostí, a že schopnost psychologa odhalit „šílenství“ není horší, než u lékaře

Kritika: Šílenství je „nemoc“, proto se k ní mají vyjadřovat jen lékaři

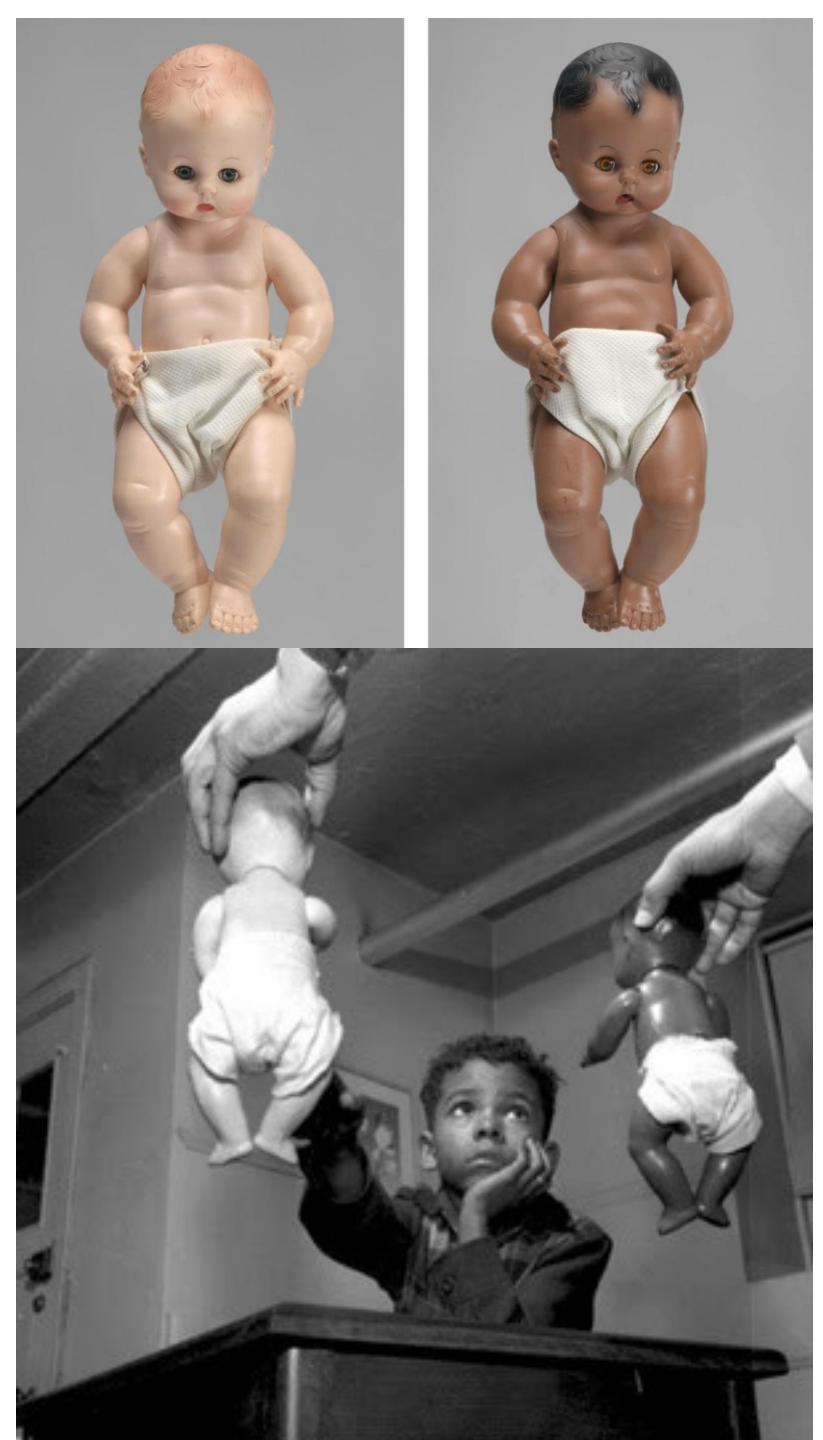
Psychologové se pouštěli na bezpečnější pole – např. rasová segregace ve školách

Clark doll test (1940)

Dítě dostalo 2 panenky, tmavou a světlou, až na barvu byly totožné

Děti ve věku 5 let označovaly tmavou panenku za méně hezkou, chtěly si s ní méně hrát

Studie nebyla provedena za účelem soudu, ale na jejím základě se pak rozhodlo, že segregace ve veřejném školství existuje a že je protiústavní

1945 – náplň práce vězeňských psychologů

1. Psychodiagnostika
 2. Poradenství a vzdělávání odsouzených
 3. Péče o personál věznice
- V Kanadě (nástroj pro hodnocení rizik, testování uchazečů o post dozorce, psychoterapie nebyla primární náplní práce)

1954

Americké asociace – lékařská, psychiatrická a psychanalytická se usnesly, že pouze lékaři mohou podávat výpovědi v soudní síni v oblasti duševních chorob.

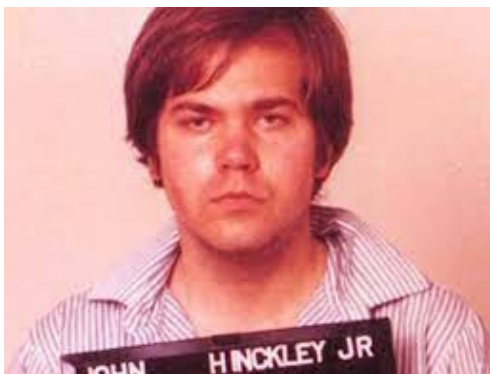
Psychologové pak byli znalci v oblasti trestní odpovědnosti, případně občanskoprávních sporech

1981 Atentát na Ronalda Reagana

1981 Atentát na Ronalda Reagana

- Film Taxi driver (hl. role Jodie Foster)
- John Warnock Hinckley Jr.

- Nevinný z důvodu nepřítetnosti (rozpory v diagnózách), PN
- Červenec 2022 – osvobozen od soudních nařízení

2001 - APA uznala **forezní psychologii jako specializaci**. Cílem bylo mimo jiné i soustředit se na forezní psychologii namísto forezní psychiatrie

Specialties

Specialties	Year of initial recognition
Clinical Neuropsychology	1996
Clinical Health Psychology	1997
Psychoanalysis	1998
School Psychology	1998
Clinical Psychology	1998
Clinical Child and Adolescent Psychology	1998
Counseling Psychology	1998
Industrial-Organizational Psychology	1996
Behavioral and Cognitive Psychology	2000
Forensic Psychology	2001
Couple and Family Psychology	2002
Geropsychology	2010

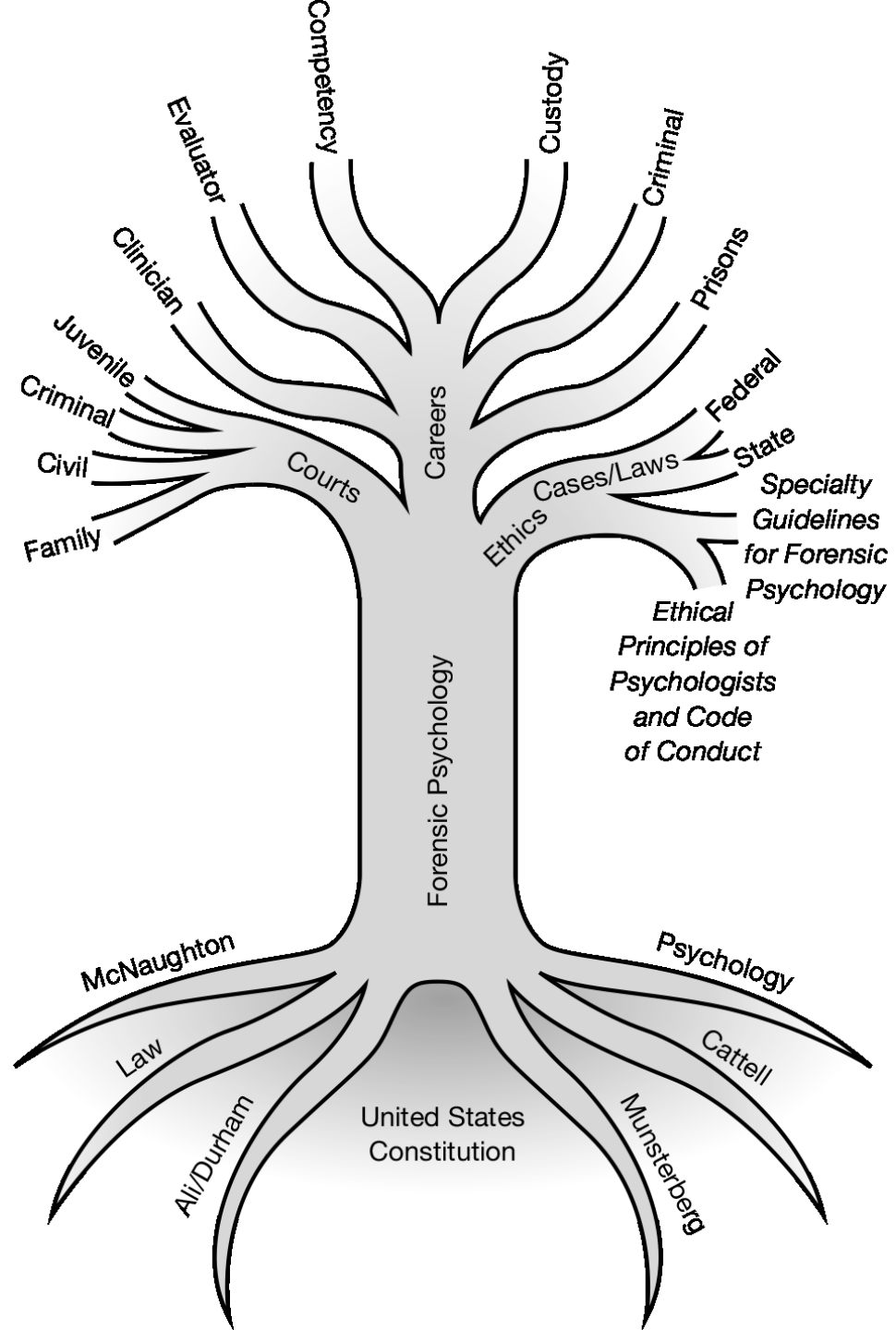
Police and Public Safety Psychology	2013
Sleep Psychology	2013
Rehabilitation Psychology	2015
Group Psychology and Group Psychotherapy	2018
Serious Mental Illness Psychology	2019
Clinical Psychopharmacology	2020

Subspecialties

Recognized subspecialties will be added to this section as appropriate.

Proficiencies

Proficiencies	Year of initial recognition
Addiction Psychology	2001
Sport Psychology	2003
Biofeedback and Applied Psychophysiology	2019

Československo

- **J. Čepelák** Česko
 - 1966 nový zákon o VTOS umožnil působení psychologů ve věznicích
 - vedoucí Výzkumného ústavu penologického v působnosti ministerstva spravedlnosti
 - Důraz kladl na dodržování lidských práv vězněných osob
 - Témata výzkumu: osobnost pachatele trestného činu, zejména se zaměřoval na problematiku vězněných žen z hlediska původu a příčin jejich trestné činnosti a možností nápravy
- **G. Dobrotka (1918 – 2002)** Slovensko
 - Zakladatel FP
 - Motivace TČ, delikvence mladistvých, viktimologie
 - Samostatné semináře pro studenty medicíny, psychologie

Dnes?

- Mění se pohled na kriminalitu a s tím se vyvíjí i FP
- Co nebylo TČ teď už je (znásilnění manželem např.)
- Teorie:
 1. Kauzální (pozitivistické) = kriminalita má příčinu, když ji najdu, budu vědět, jak dělat prevenci
 2. Přístup orientovaný na symptomy (noví realisté) = „zkoumáme 200 let příčiny a moc jsme se neposunuli“
 3. Vývojová kriminologie = krimi. kariéra, nedíváme se jen na TČ, ale na vývoj v průběhu života

Deliktově-specifický přístup

- **Majetková trestná činnost:** Studuje motivace a psychologii pachatelů majetkových trestných činů, jako jsou krádeže, loupeže a podvody. Zaměřuje se na faktory, které vedou k tomuto typu kriminality, a na strategie prevence.
- **Násilná trestná činnost:** Analyzuje psychologii pachatelů násilných trestných činů, včetně vražd, fyzického napadení a sexuálního násilí. Zkoumá, jaké faktory mohou vést k agresivnímu chování a jakým způsobem lze tuto kriminalitu predikovat.
- **Sexuálně motivovaná trestná činnost:** Specializuje se na psychologii pachatelů sexuálních trestných činů, jako jsou sexuální útoky a zneužívání. Zkoumá sexuální preference, deviantní chování a strategie léčby a prevence.
- **Organizovaný zločin:** Analyzuje strukturu a psychologii členů organizovaných zločineckých skupin. Zaměřuje se na motivace členů a dynamiku těchto skupin.
- **Zvlášť závažné trestné činy:** Studuje psychologii pachatelů zvlášť závažných trestných činů, jako jsou terorismus, masová střelba a teroristické útoky. Zkoumá faktory, které vedou k takovým činům, a strategie pro predikci a prevenci.
- **Drogy a kriminalita:** Analyzuje vztah mezi užíváním drog a kriminalitou. Studuje, jak drogová závislost může vést k trestným činům a jakým způsobem je možné tuto kriminalitu ovlivnit.

Deliktově specifický přístup umožňuje forenzním psychologům a kriminalistům lépe porozumět různým druhům trestné činnosti a vyvinout strategie pro prevenci, intervenci a trestání pachatelů. Tento přístup pomáhá vytvářet účinné postupy pro práci s různými kategoriemi deliktů a zlepšovat bezpečnost a spravedlnost v společnosti.

Znáte sami sebe? Co s vámi dělá následující scéna?

- https://www.youtube.com/watch?v=Ja9A_Rw7A8k

Znáte sami sebe? Co s vámi dělá
následující scéna?

Právě jste se stali svědky TČ. Popište, co se stalo.

Kdo se trestného činu dopustil?

pachatel, poškozený, svědci uveďte co nejpodrobnější popis osoby a jejích vnějších projevů.

Co se stalo?

- popis skutku

Kde k události došlo?

- místo spáchání skutku

Kdy došlo k události?

- doba spáchání skutku

Jak k události došlo?

- popis jednání všech zúčastněných osob

Čím byl trestný čin spáchán?

- pokud byla použita zbraň nebo nástroj

Proč se podle názoru oznamovatele čin stal?

- jaký byl motiv pachatelova jednání

Jaké následky pro oběť měla?

Předmět forenzní psychologie - Co to je?

- The Concise Oxford English Dictionary, 'forensic' means 'of, used in, courts of law'

„forum“ – latinsky tržiště, náměstí, kde se odehrávaly i soudní pře

Užívá se také „soudní psychologie“ (nepřesné) a „právní psychologie (neujalo se).

Nezabývá se psychologií práva (psychologické mechanismy vzniku a vývoje práva a jeho uplatňování)

Jak se prolíná s dalšími psychologickými obory?

- Klinická
- Sociální
- Vývojová
- Školní
- Psychologie práce

Jak se prolíná s dalšími **nepsychologickými** obory?

- Psychiatrie
- Medicína – další obory
- Adiktologie
- Pedagogika
- Informatika
- ...
- Jaké ještě?

Asociace forenzních psychologů Čech, Moravy a Slezska

Stanovy

Články

Akce

Výroční zprávy

Kontakty

Srpen, 2021

18 srpna

Výroční zprávy

[Přečíst »](#)

Členění forenzní psychologie dle odvětví práva

Soukromoprávní

- **občanské právo**
- obchodní právo
- pracovní právo
- mezinárodní právo soukromé

Veřejnoprávní

- **ústavní právo**
- **trestní právo**
- správní právo
- právo sociálního zabezpečení
- finanční právo
- mezinárodní právo veřejné
- právo Evropské unie

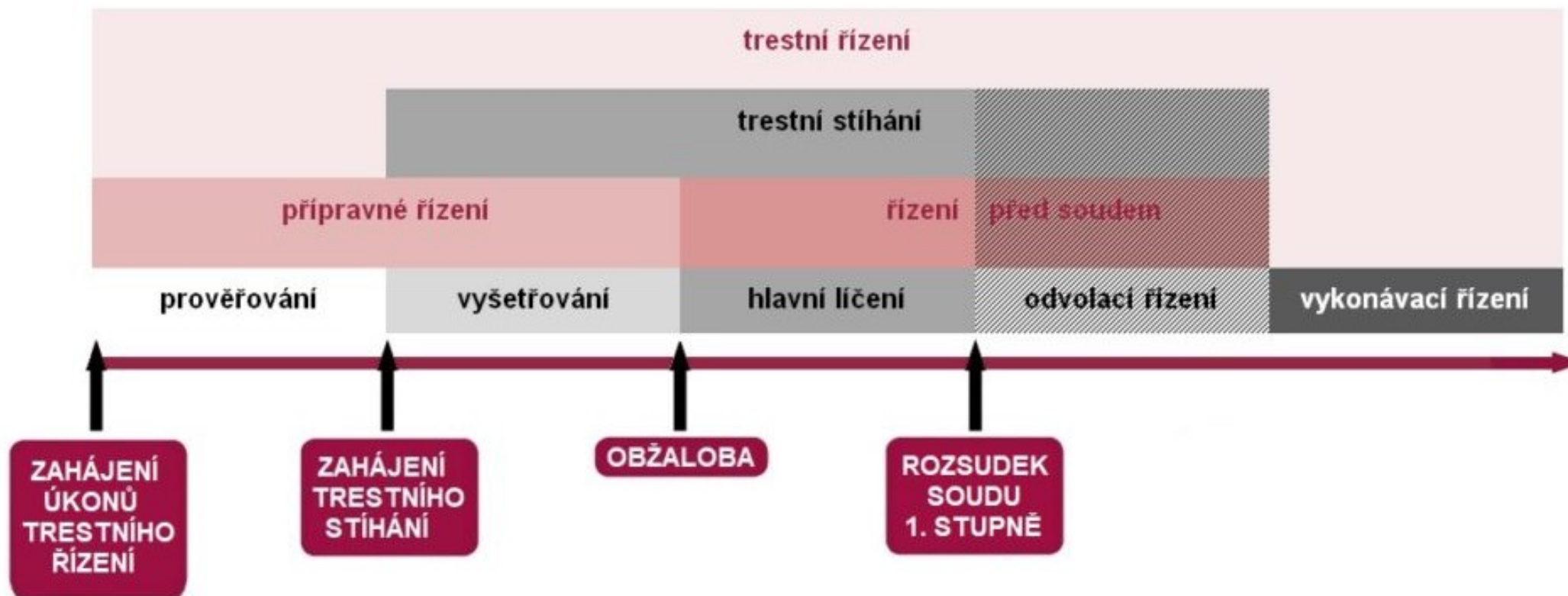
Forenzně psychologické disciplíny

- Kriminalistická
- Soudní
- Penitenciární
- Postpenitenciární

- Kriminologická

- Forenzní personální
- Policejní psychologie
- Viktimologie
- Soudně znalecké posudky

Fáze procesu aplikace práva

Podezřelý → Obviněný → Obžalovaný → Odsouzený → Propuštěný

Co je předmětem trestního řízení?

Zjistit určitý skutek, rozhodnout o něm a vykonat toto rozhodnutí.

Zda se skutek stal

Zjistit pachatele

Správně skutek posoudit

Uložit a vykonat trest

Rozhodnout o ochranných opatřeních a vykonat je

Rozhodnout o podmíněném zastavení t. stíhání

Rozhodnout o nároku poškozeného na náhradu škody

?

- Už několik dní se mluví o podmínce, kterou uložil krajský soud v Brně muži, který během tří let pohlavně zneužil a znásilnil šest malých chlapců.

Sexuálně zneužil sedm dětí, uzavřel dohodu a do vězení nepůjde

RADEK NOHL

Ilustrační foto.

13. 9. 17:20

Policie zadokumentovala případ muže, který během dvou a půl let pohlavně zneužil sedm chlapců. Nakonec uzavřel se žalobkyní dohodu na podmínce. Soudce nyní v písemném znění rozsudku píše, proč s takovým trestem souhlasil.

Kriminalistická psychologie (fáze přípravná)

Někdy pod názvem „vyšetřovací psychologie“ (z AJ investigative psychology)

Zaměřuje se na

- Psychologie výslechu a výpovědi
- Věrohodnost výpovědi, lživá výpověď
- Výslech zranitelných skupin (děti, senioři, lidé se slabším intelektem, ...)
- Psychologické aspekty rekognice a dalších procesních úkonů přípravného řízení trestného
- Profilování pachatele
- Zkoumá osobnost
 - obviněného
 - oběti
 - svědka
 - policistů
- Interakce pachatel – policista
- Psychologická pitva
- Viktimizace

Někdy se sem řadí policejní psychologie

Soudní psychologie (fáze rozhodovací)

Hlavně trestní, ale i občanské a rodinné nebo pracovní právo – rozvody, závěti

Zaměřuje se na

- Psychologie výslechu a výpovědi
- Interakce v soudní síni
- Rozhodovací proces soudce, zákonem upravené rozhodovací procesy poroty
- Soudní znalci
- Psychologické aspekty soudního líčení
- Zkoumá osobnost
 - Soudce (personalistika? Např. výběr soudců na SK?)
 - Poroty (ne u nás)

Krátce k soudům v ČR – systém soudů

Správa soudů: Ministerstvo spravedlnosti

Obecné soudy

1. Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud
2. Vrchní soud
3. Krajský soud
4. Okresní soud, Městské soudy v Praze a Brně

Zvláštních soudy

1. Ústavní soud

Jaké osoby jsou u soudu?

Zkuste vyjmenovat

Krátce k soudům v ČR

U soudu může být

- Soudce
- Přisedící
- Státní zástupce (zastupuje stát při ochraně veřejného zájmu)
- Obhájce, případně zákonný zástupce
- Obžalovaný
- Poškozený
- Svědek (i znalec)
- Zúčastněná osoba
- Veřejnost
- Justiční stráž, dozorcí VS ČR, Policie

Soudní senát

Trestní řád určuje, že v trestním řízení rozhoduje senát (soudce a dva přísedící) nebo samosoudce (sám, VTOS do 5 let)

Přísedící může být soudce z lidu

- Angloamerické právo *common law*
 - precedenc, kazuistiky (případ Stát vs. X. Y.)
- kontinentální *civil law*
 - předpisy, nařízení a zákony
 - soudce jako předseda senátu („pane předsedo“, ne „vaše ctihodnosti“), soudce z lidu

Soudní líčení

Tip – volně přístupná veřejnosti <https://www.pravnicke-vypocty.com/psj/>

Výsledky vyhledávání					
Počet výsledků: 7					
Soud Jednací síň	Datum a čas Spisová značka	Řešitel Druh jednání	Účastníci řízení	Poznámky	infoSoud
Městský soud Brno 41/4.posch. - modrá věž	13.10.2021 13:00 89 T 153/2019	Mgr. Otevřel David Veřejné zasedání			[J] [Ř]
Městský soud Brno 41/4.posch. - modrá věž	13.10.2021 12:30 89 T 9/2020	Mgr. Otevřel David Veřejné zasedání			[J] [Ř]
Městský soud Brno 41/4.posch. - modrá věž	12.10.2021 14:00 89 T 48/2020	Mgr. Otevřel David Hlavní líčení s dokazováním			[J] [Ř]
Městský soud Brno 41/4.posch. - modrá věž	12.10.2021 13:15 89 Nt 51/2012	Mgr. Otevřel David Veřejné zasedání			[J] [Ř]
Městský soud Brno 41/4.posch. - modrá věž	11.10.2021 14:45 89 T 80/2021	Mgr. Otevřel David Hlavní líčení s dokazováním		zrušeno	[J] [Ř]
Městský soud Brno 41/4.posch. - modrá věž	11.10.2021 12:30 89 T 56/2021	Mgr. Otevřel David Hlavní líčení s dokazováním		zrušeno	[J] [Ř]
Městský soud Brno 41/4.posch. - modrá věž	11.10.2021 09:30 89 T 60/2021	Mgr. Otevřel David Hlavní líčení s dokazováním		zrušeno	[J] [Ř]

Psychologické aspekty soudního líčení

- Předem určené role (např. u soudce je to direktivita a vedení líčení, jednoznačnost, rozhodnost, suverenita)
- Průběh vymezuje Zákon č. 141/1961 Sb., *Zákon o trestním řízení soudním (trestní řád)*

Psychologické aspekty soudního líčení

- Jaká je podle vás atmosféra u soudu?
- Jaký vliv má oslovování soudce, talár?

Krátká aktivita ve skupinách po 3

- Případ muže A. B. (56), obžalovaného z úmyslného fyzického napadení s následkem ublížení na zdraví.
- Zkuste popsat, jak se asi cítí
 - obžalovaný A. B.
 - poškozený C. D.
 - svědek E. F.
 - znalec G. H.
- při:
 - Vstupu do soudní síně
 - Při průběhu líčení
 - Při vynášení rozsudku

Psychologické aspekty soudního líčení

Jaký vliv může mít atmosféra v soudní síni na svědka na jeho verbální projev?

Co byste doporučili svědkovi z pozice psychologa (klient se na vás obrátí s tím, že bude svědčit a je nervózní, bojí se reakcí obžalovaného)?

Dvanáct rozhněvaných mužů

Dvanáct rozhněvaných mužů

 12 Angry Men *(více)*

Drama / Krimi
USA, 1957, 96 min

Režie: *Sidney Lumet*

Scénář: *Reginald Rose*

Kamera: *Boris Kaufman*

Hudba: *Kenyon Hopkins*

Hrají: *Martin Balsam, John Fiedler, Lee J. Cobb, E.G. Marshall, Jack Klugman, Edward Binns, Jack Warden, Henry Fonda, Joseph Sweeney, Ed Begley, (více)*

(další profese)

Obsahy (1)

Dvanáct porotců má jednomyslně rozhodnout o vině či nevině mladého muže, který je obviněn z vraždy svého otce. Porotci jsou průměrní Američané s obyčejnými zájmy a zaměstnáním. V průběžném hlasování jedenáct hlasuje za vinu, jenom porotce číslo 8 je proti... *(Magic Box)*

Penitenciární psychologie (fáze vykonávací)

- Práce s odsouzenými, obviněnými a chovanci
- Penitenciární diagnostika a osobnost odsouzeného
- Aplikace psychologických metod v procesu zacházení s odsouzeným
- Expertní činnost penitenciárního psychologa
- Psychologické aspekty uvěznění
- Diagnostika, poradenství, psychoterapie v oblasti vězeňského prostředí.
- Subkultura, druhý život vězňů, specifické skupiny odsouzených
- Poznatky – resocializace pachatelů
- Péče o zaměstnance VS ČR
- Personalistika

Penitenciární psychologie

Věznice v ČR

Výkon vazby

Výkon trestu odnětí svobody

Ústav pro výkon zabezpečovací detence

Postpenitenciární psychologie (fáze reintegrační)

- Reintegrační péče nucená (zákonem) a dobrovolná
- Reintegrace do společnosti, probační a mediační služba www.pmscr.cz
- Zákon č. 257/2000 Sb. Zákon o Probační a mediační službě
- Zahrnuje manželské poradenství, krizové poradenství, protidrogové
- Parole – podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody

Postpenitenciární psychologie (fáze reintegrační)

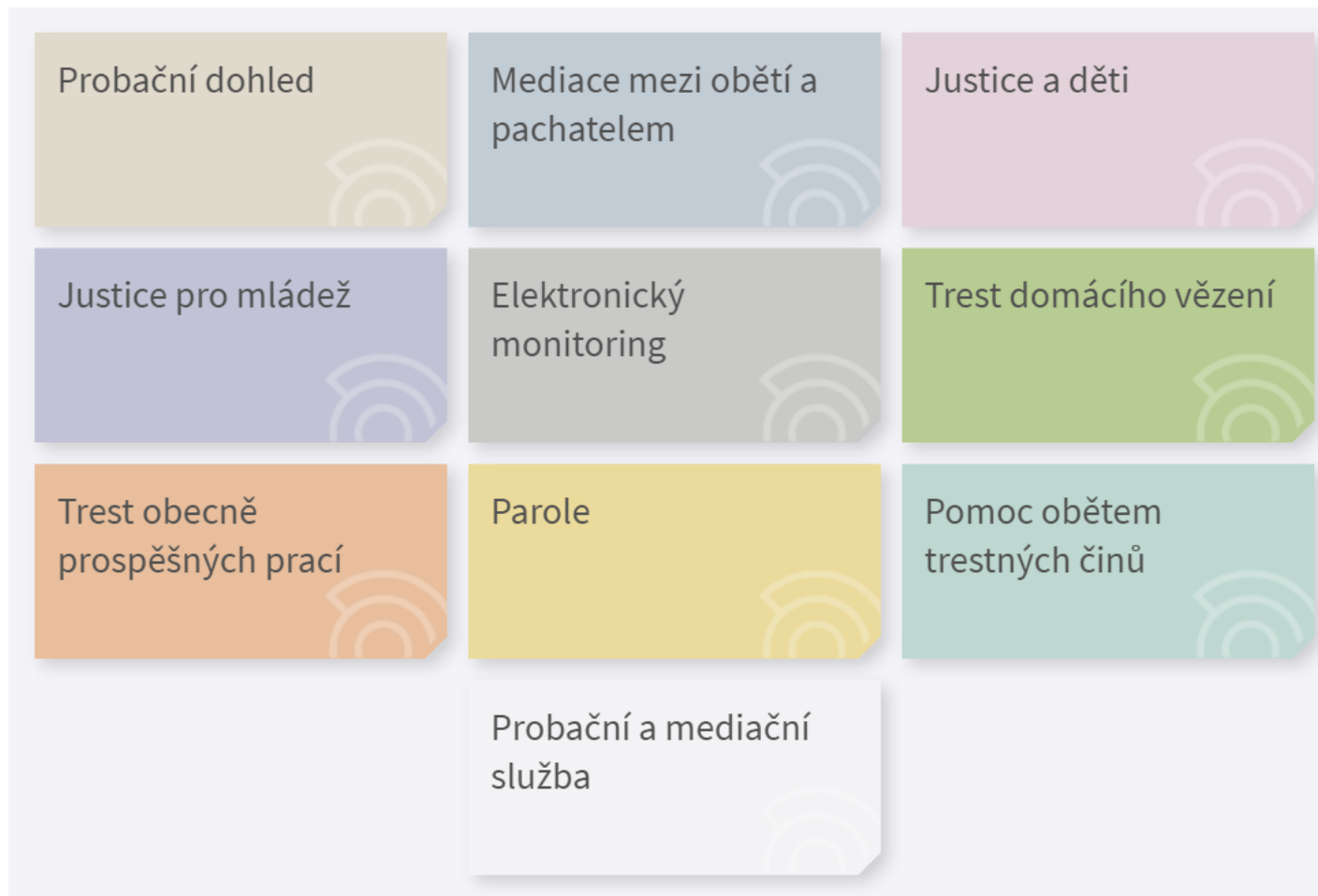
- Probační a mediační služba
- § 1
- (1) Zřizuje se Probační a mediační služba, která provádí v rozsahu stanoveném tímto nebo zvláštním zákonem úkony **probace a mediace** ve věcech projednávaných **v trestním řízení**.
- (2) Probační a mediační služba **je organizační složkou státu** a účetní jednotkou.
- § 2
- (1) **Probací** se pro účely tohoto zákona rozumí **organizování a vykonávání dohledu nad obviněným, obžalovaným nebo odsouzeným** (dále jen "obviněný"), kontrola **výkonu trestů nespojených s odnětím svobody, sledování chování** odsouzeného, kontrola výkonu omezení a povinností uložených obviněnému a dále **individuální pomoc** obviněnému a působení na něj, **aby vedl řádný život, vyhověl soudem nebo státním zástupcem uloženým podmínkám**, a tím došlo k obnově narušených právních i společenských vztahů.
- (2) **Mediací** se pro účely tohoto zákona rozumí **mimosoudní zprostředkování za účelem řešení sporu** mezi obviněným a poškozeným a činnost směřující k urovnání konfliktního stavu vykonávaná v souvislosti s trestním řízením. Mediace lze provádět jen s výslovným souhlasem obviněného a poškozeného.

Postpenitenciární psychologie (fáze reintegrační)

Pro pachatele

- Obecně prospěšné práce
- Probace
- Mladiství a děti
- Parole
- Trest zákazu vstupu
- Trest domácího vězení
- EMS náramky
- Resocializační projekty

Postpenitenciární psychologie (fáze reintegrační)

Postpenitenciární psychologie (fáze reintegrační)

Dobrovolná péče je zajišťována neziskovkami (jedná se ještě o forenzní psychologii nebo spíš o poradenství?)

podaneruce.cz

Postpenitenciární psychologie (fáze reintegrační)

CENTRUM PORADENSKÝCH SLUŽEB VE VĚZENÍ A PO VÝSTUPU (BRNO)

Posláním služby je pomáhat lidem, kteří se následkem své závislosti na drogách, alkoholu nebo automatech dostali do vězení a poskytnout jim podporu při návratu do běžného života po propuštění. Cílem je navázat kontakt se zájemci o naši službu v průběhu jejich pobytu v vězení a společně hledat způsob, jak řešit nejen jejich závislost, ale i celkovou životní situaci.

- ✓ Práce ve vězení (individuální, skupinová, korespondenční)
- ✓ Následná povýstupní péče
- ✓ Práce s osobami blízkými

Novobranská 526/14, Brno 602 00 | +420 545 247 542 | vezeni@podaneruce.cz

Postpenitenciární psychologie (fáze reintegrační)

RUBIKON

[DOMŮ](#)

[O NÁS](#)

[SLUŽBY](#)

[PROJEKTY](#)

[AKTUALITY](#)

[POMÁHEJTE](#)

[PRO MÉDIA](#)

[KONTAKTY](#)

[EN](#)

Kdo jsme

Jsme nestátní nezisková organizace. Od roku 1994 pomáháme lidem, kteří se **rozhodli překročit svou trestní minulost**. Věříme, že se **vyplatí dát jim v životě druhou šanci**.

Chceme, aby se opět mohli stát **plnohodnotnými členy společnosti** – měli práci, řešili své dluhy, starali se o rodinu a blízké, žili spokojený život.

Propuštění

- Jak dlouho byl ve VTOS? Průchod výstupním odd.
- Kam se vrací, do jakého zázemí? (rodina, zaměstnání, finanční zajištění, přátelé)
- Prvotrestaný nebo recidivista?
- Má pevné pracovní návyky?
- Úspěšnější v resocializaci - absence psychopatologie, bez závislostí
- Může nastat „krize ze svobody“
- Recidivisté a propuštění s PO většinou neziskovky nevyhledávají

Běh se žlutou stužkou

[ÚVOD](#)

[NOVINKY](#)

[CHCI PODPOŘIT](#)

[FOTOGALERIE](#)

[MEDIA](#)

[O PROJEKTU](#)

[PŘÍBĚHY](#)

[REGISTRACE](#)

„Díky yellow ribbon run začali společně běhat zaměstnanci vězeňské služby i odsouzení a to je super. YRR je potvrzením toho, že změna je možná.“

Jiří, zaměstnanec Vězeňské služby ČR

Kriminologická psychologie

Je spíše teoretická, poznatky pak aplikují výše uvedená odvětví, váže se ke **kriminologii, tedy nauky o zločinu**

- Psychologické aspekty kriminálního chování (příčiny, důsledky, ...)
- Kriminální agrese
- Teorie kriminality
- Sociálně patologické jevy související s kriminalitou
- Viktimologie (viktimogenní faktory, viktimizace, ...)
- Toxikomanie
- Podíl osobnosti delikventa na vznik sociálního selhání – v rámci individuálního vývoje jednotlivce a soc. eko. podmínek
- Teorie kriminality
- Motivace TČ
- Osobnost pachatele, typologie pachatele
- Prevence

Kriminologie je multioborová

- **Trestní právo** – vymezuje hlavní předmět zkoumání
- **Kriminalistika** – přináší poznatky z vyšetřování využívané k charakteristice pachatele apod.
- **Penologie** – poznatky o účinnosti trestů, vliv výkonu trestu na pachatele
- **Sociologie** - poznatky pro teorii příčin kriminality, vliv sociálních procesů na kriminalitu
- **Psychologie** – východiskem kriminologických výzkumů zaměřených k osobnosti pachatele
- **Soudní (forenzní) psychiatrie** – vliv psychických poruch při páchání trestné činnosti
- **Pedagogika** – možnosti výchovného ovlivňování pachatele
- Dále např. demografie, politologie, etika, genetika, matematická statistika, přírodní vědy

kriminální psychologie (ne kriminologická, ne kriminalistická)

Kriminální (nemá přesné vymezení, je více pohledů):

bud'

- Znamená totéž co forezní

nebo

- Forezní je soudně znalecká, kriminální zbytek

nebo

- Kriminální – objasnění kriminálních jevů

Pojem je zastaralý a najdete jej spíše ve starších publikacích

Forenzní personalistika

Policie

Soudy

Justice

VS ČR

Policejní psychologie

Obor, kde se zkoumá chování a prožívání lidí v situacích, v nichž jde o zajišťování zákonnosti veřejného pořádku a bezpečnosti. Prolíná se s kriminalistickou, někdy se uvádí, že je její součástí.

Policejní psychologové se často věnují PSDG nových policistů a KI.

Soudní znalci

- (bližší info později)

Forenzně-psychologický výzkum

Forenzně-psychologický výzkum

Vnímaná spravedlnost, férovost procesu

FP a kognitivní procesy

Rozhodovací proces soudce

Forenzní multidisciplinární tým

Příloha č. 6

Standard péče poskytované Forezním multidisciplinárním týmem

pro účely dotačního programu pro financování sociální části center duševního zdraví a multidisciplinárních týmů pro cílové skupiny dětí, lidí s demencí, lidí s problematikou závislosti a lidí s nařízeným ochranným léčením pro rok 2022

Očitá svědectví

a

b

c

d

e

f

a

b

c

d

e

f

Očitá svědectví ovlivňují:

Rozlišovací schopnost

- Čím je tvář **výraznější**, tím je pravděpodobnější, že si ji zapamatujete.
- Neobvyklé podněty jsou v paměti zpracovány hlouběji nebo rozsáhleji, proto se snadněji zapamatují i vybaví.

Etnická příslušnost

- Jedinec s větší pravděpodobností správně identifikuje a méně pravděpodobně falešně identifikuje osobu se stejného etnika, jako je on sám.
- Efekt se jmenuje cross-race, běžně se vyskytuje ve studiích očitých svědků a rozpoznávání obličeje, tuto schopnost mají už malé děti.

Věk

- U studií paměti obličeje věk účastníků ovlivňuje přesnost rozpoznávání obličeje. U dětí stoupá počet zásahů a snižuje se pravděpodobnost falešného označení.
- Děti a starší lidé jsou stejně přesní, jako mladí, ale mnohem více inklinují k falešně pozitivním reakcím.
- Přesnější rozpoznání ovlivňuje také věková podobnost mezi pachatelem a svědkem.

Stres

- Yerkes-Dodsonův zákon - výkon v úkolu se zlepšuje se zvyšováním stresu až do kritického bodu, po kterém se výkon zhoršuje.
- Metaanalýza Christiansona ([1992](#)) naznačila, že negativní emoční události zvýšily paměť pro centrální informace, ale snížily paměť pro periferní informace o události, a proto Yerkes-Dodsonův zákon řádně necharakterizoval vztah mezi stresem a pamětí očitých svědků.

Zbraně a násilí

- Efekt zaostření zbraně (WFE)
 - hůře rozpoznáváme obličeje, pokud byla během události přítomna a viditelná zbraň (oproti neutrálnímu předmětu).
- Zbraně a hrozby a násilí spolu nutně souvisí, zatím není jasné, která složka události nebo interakce složek je zodpovědná za konkrétní výsledky rozvzpomínání.

Účast

- Míra přímého zapojení do kriminální události. Čím je vyšší, tím je spojena se silnější pamětí na událost. (existují výzkumy vyvracející tuto teorii)

Vnější faktory

- **Vzdálenost:** S rostoucí vzdáleností mezi pachatelem a svědkem se snižuje spolehlivost identifikace. Svědek v sestavě lidí vybere, ale spíše označí nesprávnou osobu.
- **Stíny:** Nejistota rozdíl, pokud stín zasahoval do tváře, ale je málo výzkumů.
- **Převleky:** Rozpoznávání tváří je zhoršeno až znemožněno. Nejobtížněji ve chvíli, kdy jsou zamaskovány oči a vlasy.

Vnější faktory

- **Délka expozice**
- **Póza:** profil, poloprofil, čelní pohled- je jen málo výzkumů.
- **Osvětlení obličeje:**
Rozponávání trvá déle při horším osvětlení.
- Osvětlení shora usnadňuje rozpoznávání.
- Rozdíly nebyly tak odlišné v závislosti na osvětlení.

Vnější faktory

- **Efekt zpoždění**
- **Známost tváře**
- **Nevědomý přenosu:** když jsme v kontaktu s jednou osobou a hned s druhou (pachatelem), můžeme nevědomky označit za pachatele první osobu. K tématu je málo výzkumů.
- **Dezinformace:** Ovlivnění nesprávnými informacemi, které jsme slyšeli od policisty, dalšího svědka, právníka,...

Specifické disciplíny

- Soudně-lékařská psychologie : psychologická interpretace zranění a příčiny smrti ve vztahu k osobnostním rysům a stavům pachatele v době spáchnání TČ
- Posudková psychologie – pracovní způsobilost po chorobách či úrazech, odškodnění postižených následkem úmyslných či nedbalostních činů

Psychologie a trestní právo Haney (1980)

Právo

1. Konzervatismus
 - (minulé případy, výklad zákona)
2. Hierarchický přístup
 - (odvolání k vyšším soudům)
3. Sporné metody
 - (hledání spravedlnosti)
4. Normativní
 - (říká, jak se máme chovat)
5. Idiografické
 - (posuzuje jednotlivé případy zvlášť)
6. Jistota
 - (vinen nebo nevinen, odpovídá nebo neodpovídá)
7. Reaktivní
 - (problémy z vnějšku systému)
8. Determinismus
 - (Řešení reálných problémů)

Psychologie

1. Kreativita
 - (objevovat nové metody)
2. Empirický přístup
 - (hledání podpůrných dat)
3. Experimentální metody
 - (snaha jev pochopit a vysvětlit)
4. Popisná
 - (popisuje, jak se lidé chovají)
5. Nomotetické
 - (hledá obecné zásady řídící lidské chování)
6. Pravděpodobnost
 - (hladina statistické významnosti)
7. Proaktivní
 - (kontrola nad studovanými otázkami navzdory vnějším faktorům, např. financování, tlak na publikaci. Platí ještě nyní?)
8. Svobodná vůle
 - (spíše akademické, než pragmatické)

Psychologie a trestní právo

www.zakonyprolidi.cz

- Nastudujte si **Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník**

Zákon č. 40/2009 Sb.

- **§ 12 Zásada zákonnosti a zásada subsidiarity trestní represe**
 - **(1)** Jen trestní **zákon vymezuje trestné činy a stanoví trestní sankce**, které lze za jejich spáchání uložit.

- **§ 13 Trestný čin**
 - **(1)** Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.
 - **(2)** K trestní odpovědnosti **za trestný čin je třeba úmyslného zavinění**, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.

Zákon č. 40/2009 Sb. - § 14 **Přečiny a zločiny**

- **(1)** Trestné činy se dělí na přečiny a zločiny.
- **(2)** Přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.
- **(3)** Zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny; **zvláště závažnými zločiny** jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody **s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.**

Zákon č. 40/2009 Sb. – **Zavinění**

- **§ 15 Úmysl** (příprava, pokus, dokonaný TČ)
- **§ 16 Nedbalost** (věděl, ale spoléhal, že ohrožení nezpůsobí / nevěděl, ač o vědět měl a mohl / hrubá nedbalost - bezohlednost pachatele)
- **§ 17 Zavinění k okolnosti zvlášť přitěžující** (těžší následek z nedbalosti)
- **§ 18 Omyl skutkový** (Jan chce udeřit pivní sklenicí Petra, ten ale uhne a tak Jan udeří omylem Lukáše a vyrazí mu oko)
- **§ 19 Omyl právní** (Jitka pracuje v chemičce jako uklízečka, neseznámila se s právními předpisy týkající se její náplně práce a vylije jedovatou tekutinu do řeky)

neznalost zákona neomlouvá

Zákon č. 40/2009 Sb. – Pachatel, spolupachatel a účastník trestného činu

- § 22 Pachatel
- § 23 Spolupachatel
- § 24 Účastník (organizátor, návodce, ten ,kdo umožnil spáchání TČ)
- § 25 Věk (Kdo v době spáchání činu nedovrší patnáctý rok svého věku, není trestně odpovědný.)
- **§ 26 Nepříčetnost**
 - Kdo pro duševní poruchu v době spáchání činu nemohl rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání, není za tento čin trestně odpovědný.
- **§ 27 Zmenšená příčetnost**
 - Kdo pro duševní poruchu v době spáchání činu měl podstatně sníženou schopnost rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání, je zmenšeně příčetný

Zákon č. 40/2009 Sb.

- **§ 40 Ukládání trestu pachateli se zmenšenou přičetností**
- **(1)** Jestliže pachatel spáchal trestný čin ve stavu **zmenšené přičetnosti**, který si, a to ani z nedbalosti, **nepřivodil vlivem návykové látky**, **přihlédne** soud k této okolnosti při stanovení druhu trestu a jeho výměry.
- **(2)** Má-li soud za to, že by vzhledem k zdravotnímu stavu pachatele uvedeného v odstavci 1 bylo možno za současného uložení ochranného léčení (§ 99) dosáhnout **možnosti jeho nápravy i trestem** kratšího trvání, **sníží trest odnětí svobody** pod dolní hranici trestní sazby, přičemž není vázán omezením uvedeným v § 58 odst. 4, a uloží **zároveň ochranné léčení**.

Zákon č. 40/2009 Sb.

- **§ 41 Polehčující okolnosti** (např. poprvé, silné rozrušení, pod tlakem závislosti nebo podřízenosti, pod vlivem hrozby nebo nátlaku,...)
- **§ 42 Přitěžující okolnosti** (např. předchozím uvážením, ziskuchtivosti, z pomsty, nenávisti, surovým nebo trýznivým způsobem, zneužil funkce, vůči dítěti, vůči těhotné, ...)

Zákon č. 40/2009 Sb.

Dál zde najdete:

Jaké jsou druhy trestů

Jaké jsou druhy ochranných opatření (měl by znát mimo jiné i psycholog ve zdravotnictví, klinický psycholog, u ochranné výchovy i psycholog v PPP, školní psycholog, psycholog ve výchovném ústavu)

Jaké jsou trestné činy

Jaký trest dostanete, pokud spácháte konkrétní TČ

Etické aspekty forenzní psychologie

Zastřešující etický kodex pro forenzní psychology? Nenašla jsem, dodržuje se obecně evropský metakodex etiky práce psychologa

Každá instituce má svůj (příklad VS ČR)

Etika – soudní znalec

- Psycholog vyšetřuje Davida R., podezřelého z padělání bankovek za účelem sepsání soudně-znaleckého posudku. Během psychologického hodnocení mu David R. prozradí, že spáchal ozbrojenou **loupež**. Má to oznámit?
- Psycholog soudní znalec provádí psychodiagnostiku u ženy Jany V. ve vazbě, obviněnou z TČ **krádeže**. Při vyšetření se dozví, že její přítel prodává nelegální drogy. Má to oznámit?

Etika – školní psycholog

- Školní psycholog se během sezení s Emou L., žákyní 6 třídy, dozví, že poškodila o víkendu (mimo budovu školy a mimo čas vyučování) majetek souseda. Propíchlá mu pneumatiky na drahém autě a poškrábala lak klíčem, protože se jí jeho syn posmíval. Škoda přesahuje 10.000 Kč. Jak by měl školní psycholog postupovat?

Etika – posudek k soudu

- Psycholožka má psát posudek na Ondřeje D. Jenže tato psycholožka byla před 5 lety přepadena mužem, který je nápadně podobný Ondřeji D a který ale nebyl nikdy dopaden. Cítí, že má osobní zaujatost vůči Ondřeji D. Jak by měla postupovat?

Etika – posudek k soudu

- Policejní psycholožka má ve vyšetřovací vazbě muže, který je podezřelý z vraždy. Když dorazí do místnosti, zjistí, že muž je jejím klientem v soukromé praxi. Jak by měla postupovat?

Etika – vězeňský psycholog

- Vězeňský psycholog poskytuje ve věznici 1x za měsíc psychologické poradenství s odsouzeným za neplacení alimentů. Odsouzený má trest na 6 měsíců, ve věznici řádně pracuje a odvádí alimenty, je nízká pravděpodobnost recidivy. V civilním životě má odsouzený stavební firmu. Psycholog staví právě dům, ceny za materiál stoupají a nemůže sehnat řemeslníky a odsouzený tuto informaci má (slyšel, jak o tom psycholog hovoří na chodbě s kolegou). Nabídne mu spolupráci, samozřejmě až po skončení výkonu trestu a dá mu slevu 5%. Jak se má psycholog zachovat?

Etika – vězeňský psycholog

- Vězeňský psycholog dělá pravidelné důvěrné pohovory s odsouzeným. Vedení po něm chce zápisky z pohovorů. Má je vedení poskytnout?
- Vězeňský psycholog se dozví během pohovoru s odsouzeným (ve věznici se zvýšenou ostrahou) Stanislavem V., že odsouzený Miroslav A. dává cigarety Jiřímu K. výměnou za to, že za něj bude uklízet pokoj. Nedovolené výměny cigaret jsou však vnitřním řádem věznice zakázány. Co má psycholog udělat?

Etika – soukromý psycholog

- Chodí k vám na pravidelné terapie klient (20 let), student VŠ v oboru psychologie. Ve studiu se mu daří, je zaměřený na oblast gerontopsychologie, zvažuje, že by šel studovat PhD, ve volném čase pomáhá v domově pro seniory. Je pro něj důležité, aby senioři mohli používat konopí pro léčbu bolesti. Klient vyrábí doma masti, občas si zahulí. Na posledním sezení vám povídá o tom, že má doma dost materiálu na to, aby mohl seniorům prodávat masti a že se druhý den chystá prodat za pár korun marihuanu několika seniorům, kteří trpí silnými bolestmi, skleslými náladami a mají nevléčitelné nemoci a vidí v kouření marihuany potenciál, který by jim mohl ulevit.

Etika – školní psycholog

- Máte v péči klienta, dívku ve třetí třídě. Dochází za vámi prvotně kvůli potížím v kolektivu, kdy si nerozumí se dvěma spolužačkami. Její rodiče se teď rozvádí a je více plačtivá.
- Její matka za Vámi přijde na konzultaci a seznamuje vás s tím, jak probíhá rozvod. Otec se dle jejích slov o dítě nezajímá („chodí pozdě večer z práce, lehne si k televizi a ani s ničím nepomůže, úkoly dělá s dcerou sotva jednou za měsíc“). Čeká je soud, kde se bude rozhodovat o střídané péči či svěření do péče jednomu z rodičů. Matka Vás požádá o sepsání posudku na dceru, kde se máte vyjádřit ke starostlivosti matky vůči dceři, tedy ve prospěch matky. Jak budete postupovat?

Oznamovací povinnost

- **Nepřekažení trestného činu (§ 367 trestního zákoníku)**
- Kdo se hodnověrným způsobem dozví, že někdo připravuje nebo páchá některý z vyjmenovaných trestných činů, a trestný čin nepřekazí, bude potrestán odnětím svobody až na 3 léta.
- Jedná se např. o trestný čin **vraždy, zabití, těžkého ublížení na zdraví, mučení a jiného nelidského a krutého zacházení, obchodování s lidmi, zbavení osobní svobody, loupeže, vydírání, znásilnění, pohlavního zneužití, zneužití dítěte k výrobě pornografie, týrání svěřené osoby, některých závažných majetkových a hospodářských trestných činů aj.**
- V případě některých trestných činů, není uvedení osoby blízké v nebezpečí trestního stíhání důvodem pro beztrestnost, např. v případě trestného činu vlastizrady, rozvracení republiky, teroristického útoku, vyzvědačství, útoku proti lidskosti aj.
- **Překazít trestný čin můžete např. jeho včasným oznámením státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu.**

Oznamovací povinnost

- **Neoznámení trestného činu (§ 368 trestního zákoníku)**
- Kdo se hodnověrným způsobem dozví, že spáchal některý z vyjmenovaných trestných činů, a trestný čin neoznámí bez odkladu státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, bude potrestán odnětím svobody až na 3 léta.
- Jedná se např. o trestný čin **vraždy, zabití, těžkého ublížení na zdraví, mučení a jiného nelidského a krutého zacházení, obchodování s lidmi, zbavení osobní svobody, zneužití dítěte k výrobě pornografie, týrání svěřené osoby, některých závažných hospodářských trestných činů aj.**
- **Oznamovací povinnost vzniká i v případě, kdy oznamovatel nezná pachatele, který trestný čin spáchal.**
- Oznamovací povinnost nemá pouze **advokát** nebo jeho zaměstnanec, který se o spáchání trestného činu dozvěděl v souvislosti s výkonem advokacie nebo právní praxe, **a duchovní** registrované církve a náboženské společnosti s oprávněním k výkonu zvláštních práv, dozví-li se o spáchání trestného činu s výkonem zpovědního tajemství.

Etika a média

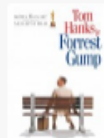

- Měla by se vyjadřovat média k duševnímu zdraví veřejně známých osob? K soudně-znaleckým posudkům?

Proč je forenzní psychologie (krimi) lákavá?

- Proč je to tak oblíbené?
- Máte to rádi i vy?
- Proč?

Žebříčky ČSFD

	<p>1. Vykoupení z věznice Shawshank (1994)</p> <p>USA, Drama / Krimi</p> <p>Režie: Frank Darabont</p> <p>Hrají: Tim Robbins, Morgan Freeman</p>	<p>95,3%</p> <p>108 778 hodnocení</p>
	<p>2. Forrest Gump (1994)</p> <p>USA, Drama / Komédie</p> <p>Režie: Robert Zemeckis</p> <p>Hrají: Tom Hanks, Robin Wright</p>	<p>94,5%</p> <p>123 799 hodnocení</p>
	<p>3. Zelená míle (1999)</p> <p>USA, Drama / Mysteriózní</p> <p>Režie: Frank Darabont</p> <p>Hrají: Tom Hanks, David Morse</p>	<p>92,9%</p> <p>105 501 hodnocení</p>
	<p>4. Sedm (1995)</p> <p>USA, Thriller / Krimi</p> <p>Režie: David Fincher</p> <p>Hrají: Brad Pitt, Morgan Freeman</p>	<p>92,4%</p> <p>94 817 hodnocení</p>
	<p>5. Přelet nad kukaččím hnízdem (1975)</p> <p>USA, Drama</p> <p>Režie: Miloš Forman</p> <p>Hrají: Jack Nicholson, Louise Fletcher</p>	<p>92,5%</p> <p>78 375 hodnocení</p>
	<p>6. Schindlerův seznam (1993)</p> <p>USA, Drama / Historický</p> <p>Režie: Steven Spielberg</p> <p>Hrají: Liam Neeson, Ben Kingsley</p>	<p>92,3%</p> <p>72 753 hodnocení</p>
	<p>7. Kmotr (1972)</p> <p>USA, Drama / Krimi</p> <p>Režie: Francis Ford Coppola</p> <p>Hrají: Marlon Brando, Al Pacino</p>	<p>91,8%</p> <p>67 732 hodnocení</p>
	<p>8. Dvanáct rozhněvaných mužů (1957)</p> <p>USA, Drama / Krimi</p> <p>Režie: Sidney Lumet</p> <p>Hrají: Martin Balsam, John Fiedler</p>	<p>91,4%</p> <p>36 643 hodnocení</p>

Žebříčky IMDb

1. Vykoupení z věznice Shawshank (1994)

★ 9,2

2. Kmotr (1972)

★ 9,2

3. Temný rytíř (2008)

★ 9,0

4. Kmotr II (1974)

★ 9,0

5. Dvanáct rozhněvaných mužů (1957)

★ 8,9

6. Schindlerův seznam (1993)

★ 8,9

7. Pán prstenů: Návrat krále (2003)

★ 8,9

8. Pulp Fiction: Historky z podsvětí (1994)

★ 8,8

Žebříčky podcastů

- Svět

Global Top 200 Podcasts		
1		audiochuck Crime Junkie
2		Morbid Network Wondery Morbid
3		NBC News Dateline NBC
4		The Daily Wire The Ben Shapiro Show
5		Exactly Right My Favorite Murder with Karen Kilgariff and Geo...

Žebříčky podcastů

- Česko

1

Lucie Bechynková & Bára Krčmová

Opravdové zločiny

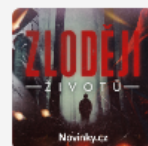
2

Seznam Zprávy

Šťastný podcast

3

Novinky.cz

Zloději životů

4

13 hříchů rodičovství

13 hříchů rodičovství - Jak z toho ven

5

Český rozhlas

Vinohradská 12

6

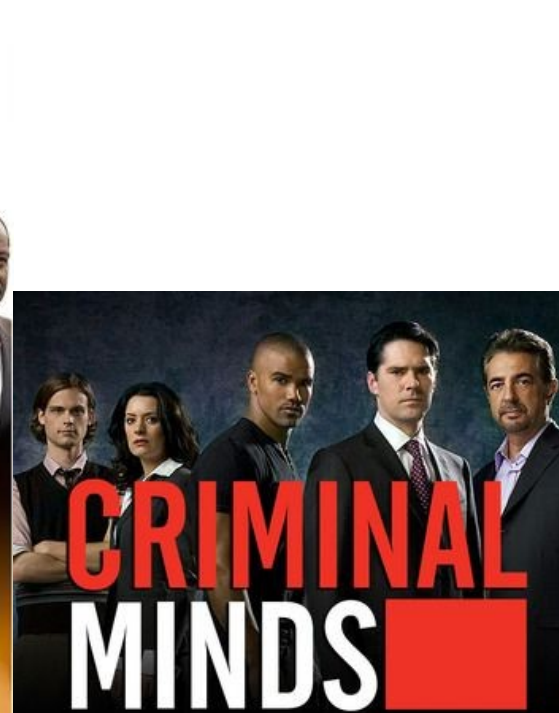
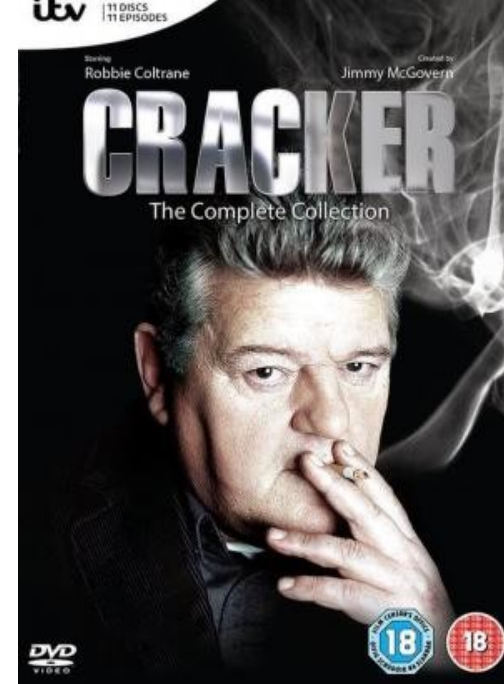
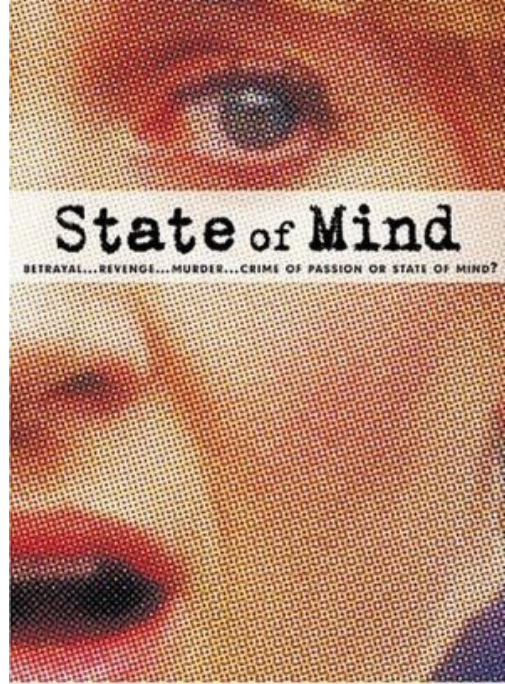
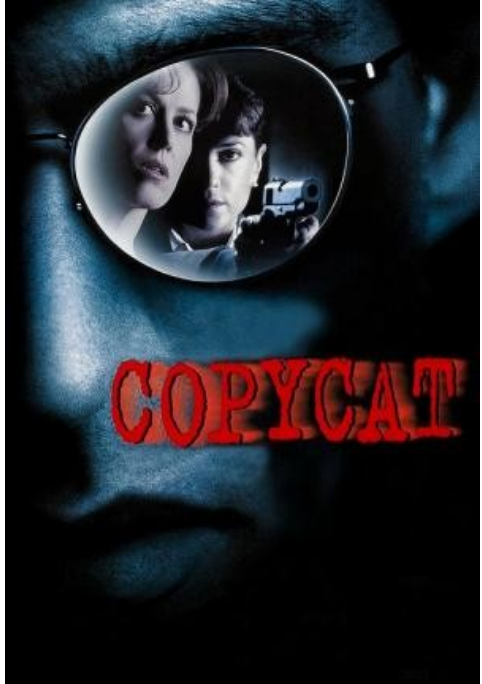
Český rozhlas

Kriminálka

Žebříčky podcastů

- Slovensko (2022)

1 ▶-		Vizita Vizita
2 ▶-		Denník N V redakcii
3 ▶-		ZAPO tak bolo
4 ▲3		ZAPO vražedné psyche

Jak podle vás ovlivňují tyto filmy mínění veřejnosti?

Soudně znalecké posudky

Zákon č. 254/2019 Sb. Zákon o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech.

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2019-254>

Kdo může být SZ? Podle nového zákona ani odborníci přesně neví, co je schované pod pojmem neklinická psychologie:

Z webu ČMPSY:

- *Aktuální informace k novému zákonu a činnosti od 1. 1. 2021 jsou k dispozici na portálu Ministerstva spravedlnosti ČR - [Znalci \(justice.cz\)](https://www.justice.cz). Doporučujeme znalcům sledovat uvedené stránky, zejména z důvodu připravovaných zkoušek, které musí všichni znalci nově absolvovat.*
- *Psychologie je uvedena jako samostatný znalecký obor, který se dále dělí na 3 odvětví: Klinická psychologie, Dětská klinická psychologie, Neklinická psychologie. ČMPS na výzvu MSp ČR zpracovalo návrh specializací pro odvětví **Neklinická psychologie**. V současnosti čekáme na zveřejnění všech specializací pro celý obor psychologie.*
- Je třeba vývoj situace sledovat

Psychologie

- Dětská klinická psychologie
- Klinická psychologie
- Neklinická psychologie

Pyrotechnika, munice a výbušniny

Restaurování

Soudně znalecké posudky

	Zkoušení a diagnostika staveb		zamereni podle zákona č. 360/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů	autorizovanými inženýry a techniků činných ve výstavbě
Psychologie				
	Dětská klinická psychologie	- získání specializované způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání odpovídající danému odvětví		
	Klinická psychologie	- získání specializované způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání odpovídající danému odvětví		
Speciální				

Psychologie		
	Dětská klinická psychologie	Toto odvětví je ponecháno bez specializací.
	Klinická psychologie	Toto odvětví je ponecháno bez specializací.
	Neklinická psychologie	
		Forenzní psychologie
		Pedagogická a školní psychologie
		Psychologie dítěte, rodiny a výchovy
		Psychologie dopravy
		Psychologie práce

Co znalec dělá?

znalec je osobou odlišnou od svědka

znalecký posudek je zvláštním samostatným druhem důkazního prostředku, pro který jsou stanovena určitá pravidla

regulová činnost (znalci zapsaní v seznamu znalců a tlumočnicků, znalecké ústavy, znalci ad hoc)

- znalec ad hoc je osobou, která prostřednictvím svých odborných znalostí posuzuje určité skutečnosti

osobám, které nemají potřebné odborné znalosti – z povahy věci však není úkolem znalce či znaleckého ústavu řešit právní otázky.

Specializace

- OČTŘ neoslovují kteréhokoliv znalce psychologa, ale přihlížejí k jeho zvláštní specializaci.
- Dříve Školství a kultura - nejvíce psychologů bez specializace.
- Časté specializace
 - klinická psychologie
 - dětská psychologie či pedopsychologie
 - dopravní psychologie
 - forenzní psychologie
 - specializace na syndrom zavrženého rodiče
- Méně časté
 - psychologie krizí a mimořádných událostí nebo
 - psychologie ve sportovní činnosti
 - sexuální psychologii

Požadavky na znalce

- Plnoletá, kontaktní místo v ČR, bezúhonná, ...
- Odborně způsobilá

Za odborně způsobilou se považuje osoba, která získala:

- **vysokoškolské vzdělání** odpovídajícího směru zaměřené na daný obor a dané odvětví nejméně v magisterském studijním programu, pokud je lze získat, jinak nejvyšší možné dosažitelné vzdělání zaměřené na daný obor a dané odvětví [§ 8 odst. 1 písm. a)]
- **5 let aktivní odborné praxe** zaměřené na daný obor a dané odvětví [§ 8 odst. 1 písm. b)]
- **jiné osvědčení o odborné způsobilosti** zaměřené na daný obor a dané odvětví, nebo absolvovala specializační studium zaměřené na daný obor a dané odvětví, pokud je to nezbytné k výkonu znalecké činnosti s odbornou péčí [§ 8 odst. 1 písm. c)]
- **osvědčení o odborné způsobilosti vydané příslušnou komorou** zřízenou ze zákona, jde-li o znalecké odvětví v odbornostech, ve kterých o odbornost a etiku výkonu povolání dbá profesní komora zřízená zákonem [§ 8 odst. 1 písm. d)]

Kolik si podle vás soudní znalec vydělá na hodinu?

- Ted'?
- Plán do budoucna?

Struktura a obsah znaleckého posudku

Formální náležitosti

- nález – popis zkoumaného materiálu, popřípadě jevů, a souhrn skutečností, k nimž znalec při úkonu přihlížel, mělo by být zcela zřejmé, na základě jakého konkrétního podkladu byla učiněna jednotlivá zjištění
- posudek – výčet otázek, na které má znalec odpovědět, s odpověďmi na tyto otázky
- znalecká doložka – označení seznamu, oboru, číslo položky
- konkrétní účel znaleckého posudku
- údaje sloužící k identifikaci řízení (např. spisová značka)
- údaje sloužící k identifikaci znalce (např. jméno, identifikační číslo osoby)
- datum znaleckého posudku,
- podpis znalce a otisk pečeti
- doložka znalce, že si je vědom následků vědomě nepravdivého znaleckého posudku

Struktura a obsah znaleckého posudku

Obsahové náležitosti

- Nejsou určeny zákonem

Otázky položené zadavatelem (Chmelík, 2005)

- 1) Otázky musí být srozumitelné a směřovat k meritu věci.
- 2) Otázky nesmí vybočovat z technické (odborné) proveditelnosti, přijatelnosti a kompetence znalce.
- 3) Otázky nesmí předjímat právní hodnocení věci.
- 4) Při stanovení otázek a úkolů znalci je třeba zvažovat míru jejich obecnosti a konkrétnosti.
- 5) Otázky a úkoly nesmí znalce nutit překračovat jejich kompetence.
- 6) Znaleckým zkoumáním nelze napravovat vadný postup orgánů činného v trestním řízení.
- 7) Nelze úkolovat znalce k provedení takových úkonů, k jejichž provedení je příslušný pouze orgán činný v trestním řízení.
- 8) Ve složitých případech je třeba znění otázek a rozsahu znaleckého zkoumání předem konzultovat se znalcem.
- 9) Ke zpracování odborného vyjádření nebo znaleckého posudku stanovit znalci lhůtu, případně další podmínky zpracování odborného vyjádření nebo znaleckého posudku, např. rámcově vymežit stanovení odměny.“

Otázky položené zadavatelem (Chmelík, 2005)

Soubor otázek musí tvořit logicky navazující systém (zpravidla od obecných otázek k otázkám detailním atp.). Položené otázky nesmí být sugestivní ani návodné.

K čemu se zpravidla psycholog vyjadřuje? (Čírtková, 1998)

- Posuzování osobnosti obviněného (obžalovaného).
- Posuzování kriminální motivace, event. chování.
- Posuzování věrohodnosti.
- Posuzování interpersonálních vazeb, vlivů prostředí na osobnost.
- Posuzování kriminálního vývoje osobnosti (nebezpečnosti pachatele) a možnost jeho resocializace

K čemu se zpravidla psycholog vyjadřuje?

- Někdy je psycholog pouze přizván ke znalci z oboru psychiatrie.

Příklady otázek zadávané psychologům

- Jaká je úroveň a struktura intelektových funkcí (rozumových schopností) posuzovaného?
- Jaká je struktura osobnosti posuzovaného?
- Jaká je úroveň a ovládání agresivity posuzovaného?
- Jaká byla z psychologického hlediska motivace při údajném páchání trestného činu?
- Jaké jsou převažující psychologické obranné mechanismy posuzovaného?
- Jaká je úroveň sociálních vztahů posuzovaného. (Proveďte rozbor vztahu posuzovaného a poškozeného)?
- Jaká je z odborného hlediska prognóza dalšího vývoje osobnosti posuzovaného ve vztahu k protispolečenskému jednání a jeho resocializace?
- Jaké další skutečnosti považuje znalec za důležité sdělit?

Příklady otázek zadávané psychiatrům

- Trpí obviněný nějakou duševní chorobou či poruchou?
- Byla tato duševní choroba či porucha u něho přítomna v době spáchání trestného činu?
- Ovlivnila případně zjištěná duševní choroba či porucha jeho ovládací a rozpoznávací schopnosti a v jaké míře?
- Je obviněný v současné době schopen chápat smysl trestního stíhání?
- Je pobyt obviněného na svobodě nebezpečný a vyžaduje ochranné léčení, tedy zda je osobou nebezpečnou pro společnost, nebo naopak možný a za jakých podmínek?
- Objevuje se u obviněného závislost na alkoholu nebo toxických látkách, jestliže ano, tak v jakém rozsahu?
- Do jaké míry mohlo být jednání obviněného ovlivněno jinou osobou?
- Jaké další okolnosti dle uvážení znalce mají vliv na objektivní posouzení vyšetřované věci?

Rozdíly

Psychiatr

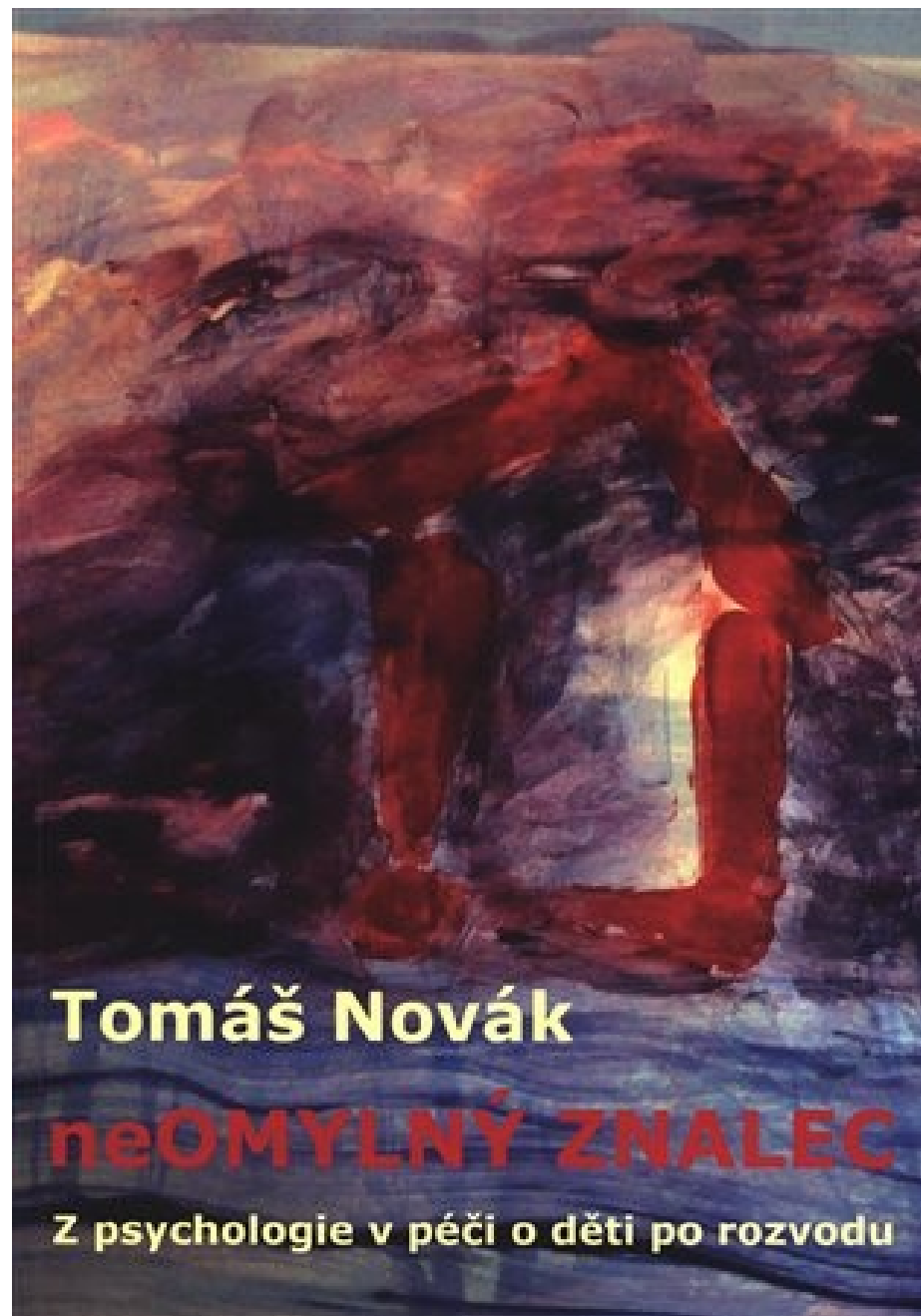
- Psychiatr se základně vyjadřuje k otázkám přítomnosti či nepřítomnosti známek duševní poruchy, k chorobným změnám, k ovládacím a rozpoznávacím schopnostem a k případným léčebným opatřením

Psycholog

- Psycholog zabývá psychologickým rozborem osobnosti posuzovaného včetně jeho inteligence (která bývá někdy vyčleňována jako samostatná otázka), objasňováním jeho interpersonálních a širších sociálních vztahů, rozborem motivačních činitelů, hodnocením z hlediska možnosti a pravděpodobnosti resocializace. Typickým požadavkem na psychologa je zhodnocení věrohodnosti.

Odborné vyjádření vs. znalecký posudek

Dle § 105 odst. 1 si OČTŘ vyžádá odborné vyjádření, je-li k objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení třeba odborných znalostí a vzhledem k posuzované otázce je takový postup dostačující. Jedná se o vyjádření odborníka, k určité dílčí otázce.

Tomáš Novák

neOMYLNÝ ZNALEC

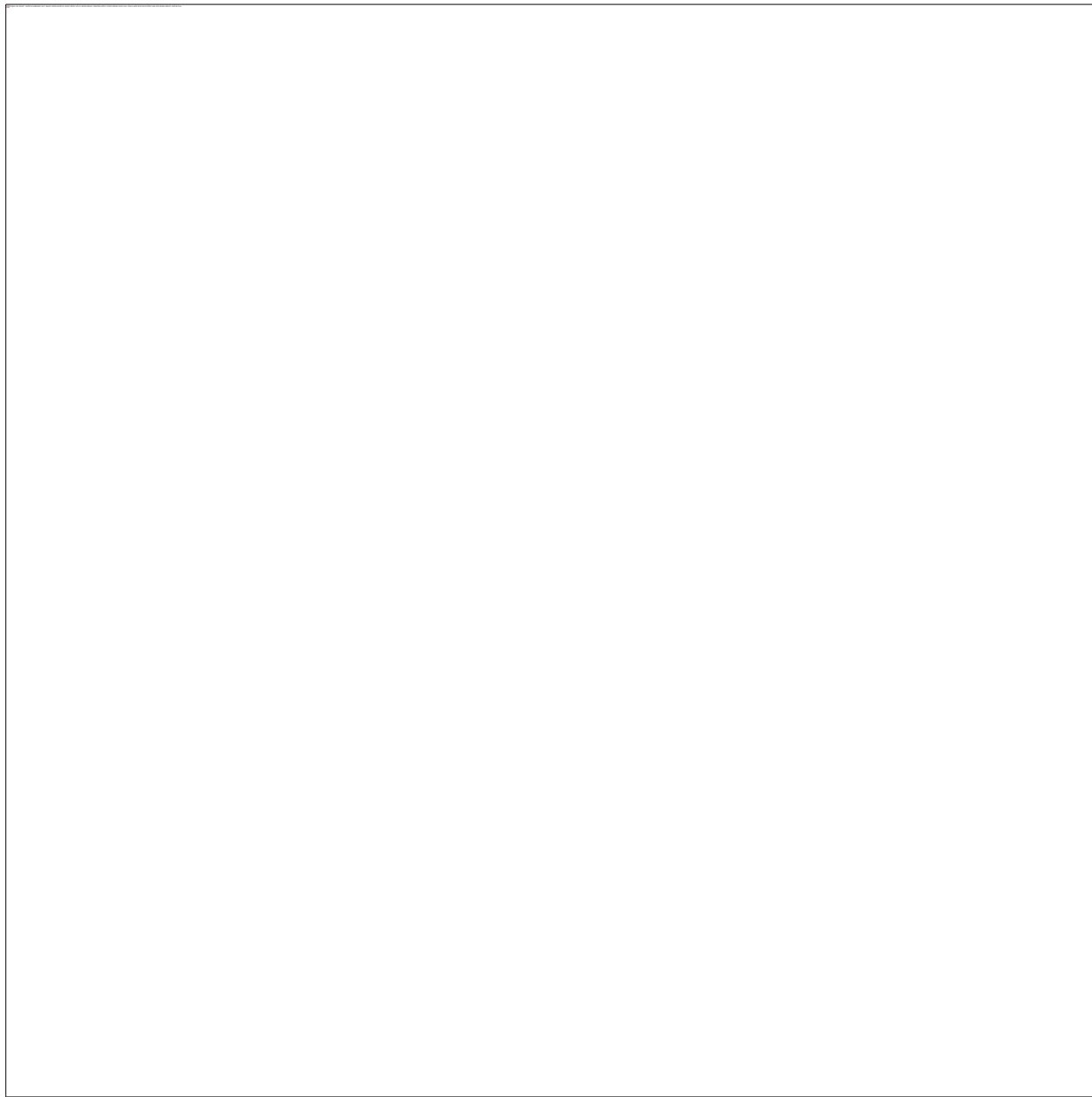
Z psychologie v péči o děti po rozvodu

- Revizní posudky
- Privátní posudky

- Ukázka posudku - Netík

Struktura posudku

- I. Titulní strana
- II. Úvod
- III. Posudek
- IV. Závěr
- V. Přílohy
- VI. Znalecká doložka

Karel Netík

Policie ČR

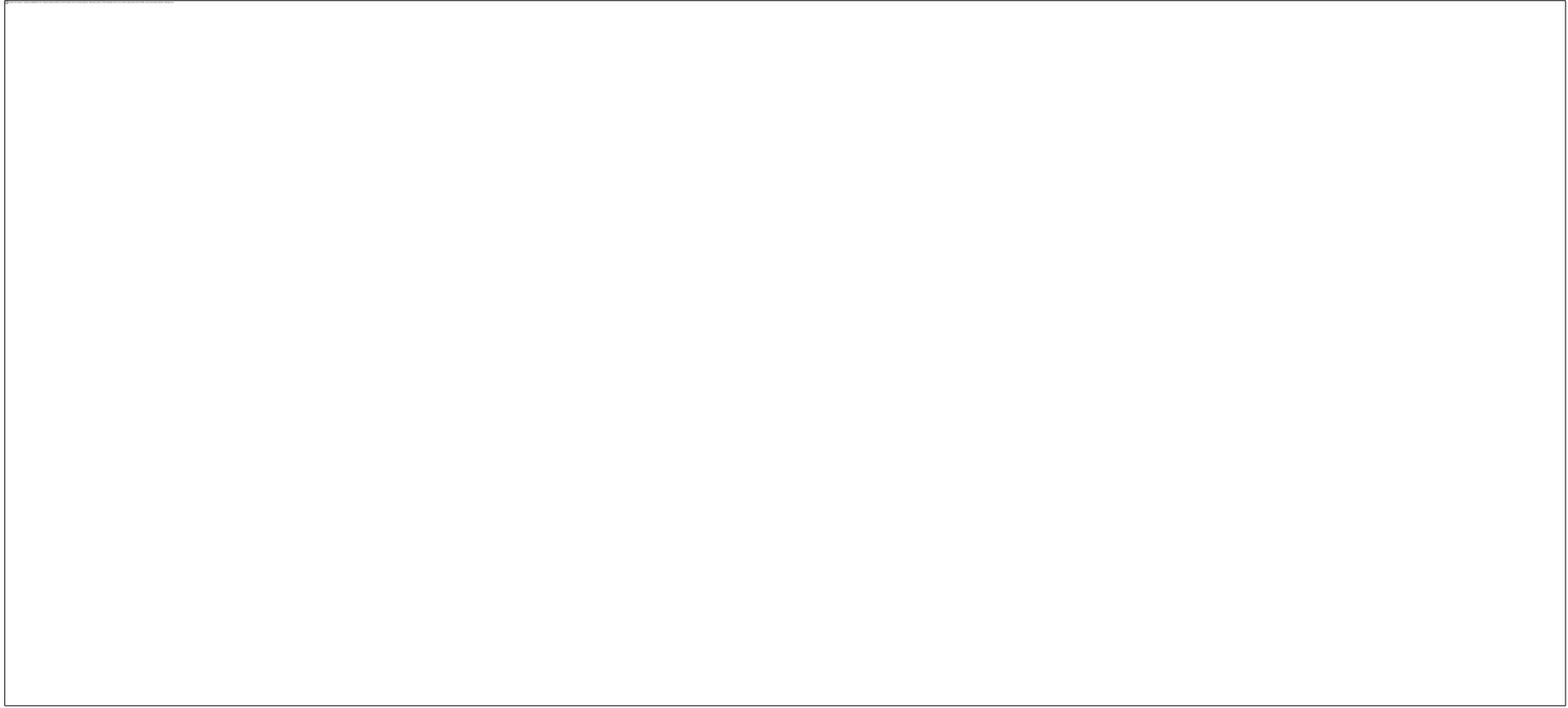
Znalecký posudek
z oboru psychiatrie a psychologie, o duševním stavu obv. XY, nar.

I. NÁLEZ

1.1. OPATŘENÍM ZE DNE 25. 11. 2003 PŘIBRAL POLICEJNÍ RADA MJR. B... B... K VYŠETŘENÍ DUŠEVNÍHO STAVU OBVINĚNÉHO XY, NAR. 16. 8. 1968, BYTEM MĚSTO, UL. ..., ZNALCE Z OBORU PSYCHIATRIE MUDR. C... C... A ZNALCE Z OBORU PSYCHOLOGIE PHDR. D... D..., V TRESTNÍ VĚCI PROTI OBV. XY, STÍHANÉMU PRO TRESTNÝ ČIN VRAŽDY PODLE § 219/1,2 A TR. ZÁKONA (DNES 140/1 TR. ZÁKONÍKU).

Jmenovaní znalci mají ve svém posudku posoudit a zodpovědět tyto otázky:

- 1. Zda je obviněný duševně zdravý či zda trpí nějakou duševní chorobou či poruchou, jakou a zda tato duševní choroba či porucha existovala a trvala i v době spáchání stíhaného trestného činu.**
- 2. Zda případná duševní porucha či choroba, která byla u obviněného zjištěna, měla vliv na rozpoznávací či ovládací schopnosti obviněného s ohledem na spáchaný trestný čin, pro který je obviněný stíhán a jakou měrou.**
- 3. Zda obviněný trpí sexuální deviací a v době spáchání trestného činu trpěl sexuální deviací a zda v souvislosti s případně zjištěnou sexuální deviací byly v době spáchání stíhaného trestného činu ovlivněny jeho rozpoznávací a ovládací schopnosti a jakou měrou.**
- 4. Zda požití alkoholu ve zjištěném množství (dle výpovědi obviněného) mělo vliv na snížení ovládacích či rozpoznávacích schopností obviněného a zda obviněný si byl nebo mohl být vědom účinků alkoholu na jeho osobu a zda byl schopen ovládnout počátek požívání alkoholických nápojů.**
- 5. V případě, že obviněný je či byl alkoholik, v jaké vývojové fázi se u něj alkoholismus projevuje či projevoval a v jakém vývojovém stádiu se nacházel v době spáchání stíhaného trestného činu.**

1.4 PSYCHIATRICKÉ A SEXUOLOGICKÉ VYŠETŘENÍ

1.5 PSYCHOLOGICKÉ VYŠETŘENÍ

Psychologické vyšetření posuzovaného A... A... se uskutečnilo ve Vazební věznici v Praze 4 dne (datum). Posuzovaný byl předveden k vyšetření v dobrém fyzickém stavu, čistý, upravený.

Posuzovaný byl poučen o účelu posudku a byla s ním ústně uzavřena dohoda o spolupráci na posouzení.

Dále výsledky pozorování:

- celková úroveň spolupráce;
- vědomí;
- orientačně sugestibilita;
- produktivita během explorační (objektivní, subjektivní), přiměřenost spontaneit;
- celkové emocionální ladění (euforické, normoforické, dys...), přítomnost tenze, anxiety, obav apod.;
- defekty ve sféře percepce;
- motorika (poruchy), gestikulace, mimika;
- dynamika (snížená, zvýšená);
- verbální projev (poruchy řeči, tempo, intenzita hlasu ...);
- orientace místem, časem, osobou.

K osobnosti

Verbální popis výsledků testů, jen významná data, po testech nebo vrstvách osobnosti.

Motivační analýza

Nejprve popis kriminálního chování pachatele (příp. pravděpodobný model jeho chování) nebo alespoň odkaz na něj, dále zhodnocení podílu vnějších (situace, včetně jednání oběti) a vnitřních (osobnostních) determinant a míry programovanosti deliktu (přípravy pachatele na čin).

Poté odhad pravděpodobné motivační struktury kriminálního chování: dominující motiv + spolupůsobící motivy + podíl strukturálních charakteristik osobnosti (explozivita, impulzivita, nejistota apod.) + příp. podíl intoxikace.

Speciální věrohodnost

Popis analýzy výpovědi (výpovědi) podle schématu pro obsahovou analýzu, i s příp. doklady přítomnosti či nepřítomnosti jednotlivých kritérií + seznam pro ověření validity výpovědi.

Závěr

Lze uvést diskusi příp. rozporných výsledků v testech a jejich vysvětlení, příp. další - závažné - úvahy. Problémy motivace a speciální věrohodnosti patří do samostatné partie (viz výše).

Poté závěr - stručné shrnutí výsledků vyšetření - jen nejvýznamnější data.

II. POSUDEK

Na položené otázky odpovídá znalec psycholog – po zvážení dostupných informací, včetně výsledků psychologického vyšetření – takto:

Ad 8 - Osobnost – Intelekt a jeho struktura. Případně deteriorace. Afektivita, včetně ovládání. Případná agresivita a s ní související vlastnosti.

Osobnost, obecná charakteristika s význačnějšími rysy, pokud jde o kriminální chování posuzované osoby.

Hodnotová hierarchie, pokud byla zkoumána, případně obecné motivační vzorce.

Ad 9 - Motivace – Pokud analýza motivace jednání pachatele připouští dvojitý výklad, pak obě varianty uvést a sdělit případnou preferenci znalce, např.: Znalec se na základě studia shromážděných poznatků přiklání jako k pravděpodobnější k druhé verzi motivace.

Ad 10 - Obecná věrohodnost – schopnost podat přesnou výpověď a závěr, pokud jde o obecnou věrohodnost,

Ad 11 - Prognóza resocializace – Vzhledem k osobnosti posuzovaného a k jejímu dosavadnímu vývoji...

Ad 12 – Znalec nemá další závažné poznatky.

Znalecký posudek podal znalec: ...

Znalecká doložka

Znalecký posudek jsem podala jako znalec jmenovaný rozhodnutím předsedy ... soudu v ... ze dne ..., č. j. Spr. ..., v oboru ..., odvětví ..., zapsaný v seznamu znalců a tlumočnicků vedeném ... soudem v ...

Znalecký úkon je zapsán v deníku pod pořadovým číslem XXXX/YY/ZZ.

Datum, místo

Podpis a razítko

Znalecká doložka

Znalecký posudek jsem podala jako znalec jmenovaný rozhodnutím předsedy ... soudu v ... ze dne ..., č. j. Spr. ..., v oboru ..., odvětví ..., zapsaný v seznamu znalců a tlumočnicků vedeném ... soudem v ...

Znalecký úkon je zapsán v deníku pod pořadovým číslem XXXX/YY/ZZ.

Datum, místo

Podpis a razítko

Kritéria pro výběr psychologických testů ve forenzní praxi

- Byla metoda komerčně či oficiálně publikována?
- Je k dispozici testový manuál či publikace?
- Jsou přiměřené úrovně validity a reliability?
- Je test použitelný pro účely, pro která se bude používat?
- Jaká je kvalifikace administrátora?
- Je dost publikací a důkazů pro použití metody?

Výpis ze spisového materiálu – co to je?

Několik až tisíce stran

Znalec musí spisy prostudovat

Obsahuje např.

- Způsob vykonání TČ (popis toho, co se stalo, jak vypadala oběť, jak byl založen požár...)
- Výpovědi obviněného při výslechu
- Vztah obviněného k oběti TČ (důležité při násilných a sexuálně motivovaných TČ)
- Charakteristiky vyšetřovaného (od zaměstnavatelů, blízkých, od obce,..)
- Zdravotní dokumentace
- Výpis z rejstříku trestů

Jak probíhá vyšetření – klinická část

Vstupní interview (seznámení, orientace, motivace ke spolupráci)

Anamnéza (rodinná, osobní, kriminální)

Pozorování chování při vyšetření

Co zahrnuje **Kriminální anamnéza**

První delikty

V minulosti spáchané TČ

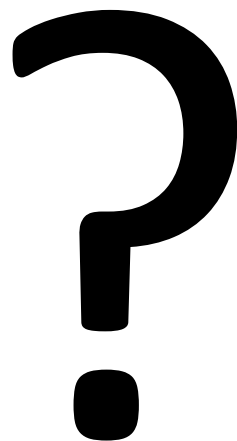
Recidiva

Zkušenosti s VTOS (jaká byla adaptace na prostředí věznice, zneužívání OPL, sexuální chování)

Až **na konci** celého vyšetření se ptáme na okolnosti aktuálně vyšetřovaného TČ, necháme hovořit o jeho verzi

(motivace k TČ, psychické rozpoložení při a po činu). Poté až můžeme zkusit konfrontovat s poznatky, které byly ve spisovém materiálu a necháme vyšetřovaného se k nim vyjádřit. Pozorujeme změny ve výpovědích.

Prostor pro dotazy

Závěr